

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

2013

Pavla Jentschková

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra sociologie

NOMÁDI NOVÉHO TISÍCILETÍ

Bakalářská práce

Autor: Pavla Jentschková
Studijní program: B6703 Sociologie
Studijní obor: Sociologie obecná a empirická
Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Joukl, Ph. D.

Hradec Králové, 2013

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta

Zadání bakalářské práce

Autor: **Pavla Jentschková**

Studijní program: B6703 Sociologie

Studijní obor: Sociologie obecná a empirická

Název závěrečné práce: **Nomádi nového tisíciletí**

Název závěrečné práce AJ: New Age Travellers

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce je tematicky zaměřena na životní styl lidí, který bývá označován v soudobé západní společnosti jako moderní „nomádství“. Cílem práce je zjistit, čím se tento styl vyznačuje, kteří lidé a jak se tomuto stylu oddávají, jak se dotýká jejich hodnotových orientací, rodinného života a individuálních konstrukcí domova. Práce představuje empirické šetření, v němž hlavní metodou budou polo-strukturované rozhovory s vybranými respondenty, s případným dalším upřesněním sociologického terénu.

Základní literatura:

BAUMAN, Z. 2005. Úvahy o postmoderní době. Praha: Slon.
MACÁKOVÁ, M. 2001. Nomádství, fenomén bloudění. Ostrava: Konstrukt.
MAFFESOLI, M. 2002. O nomádství: Iniciační toulky. Praha: Prostor.

ŠÍPEK, J. 2001. Úvod do geopsychologie. Svět a putování po něm v kontextu současné doby. Praha: ISV nakladatelství.

TOFFLER, A. 1992. Šok z budoucnosti. Praha: Nakladatelství a vydavatelství Práce.

Garantující pracoviště: Katedra sociologie, Filozofická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Joukl, Ph.D.

Konzultant:

Oponent: Mgr. Josef Bernard, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 30. 11. 2012

Datum odevzdání závěrečné práce: 6. 5. 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího práce PhDr. Miroslava Joukla, Ph.D. samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 6. května 2013

Anotace

JENTSCHKOVÁ, PAVLA. Nomádi nového tisíciletí. Hradec Králové: Filozofická fakulta. Univerzita Hradec Králové, 2013, 76 str. Bakalářská práce.

Práce je tematicky zaměřena na životní styl lidí, který bývá označován v soudobé západní společnosti jako moderní „nomádství“. Práce vychází z teoretického konceptu nomádství dle Michela Maffesoliho (2002), Alvina Tofflera (1992) a Zygmunta Baumana (2005). Hlavním cílem práce je zjistit, čím se tento styl vyznačuje, kteří lidé a jak se tomuto stylu oddávají, jak se dotýká jejich hodnotových orientací, rodinného života a individuálních konstrukcí domova. Práce představuje empirické šetření, v němž hlavní metodou jsou polo-strukturované rozhovory s vybranými respondenty, s případným dalším upřesněním sociologického terénu.

Klíčová slova: životní styl, (moderní) nomádství, domov, rodina, hodnotová orientace

Annotation

JENTSCHKOVÁ, PAVLA. *New Age Travellers*. Hradec Králové: Faculty of Arts, University of Hradec Králové, 2013, 76 pp. Bachelor Degree Thesis.

This thesis is thematically focused on closer look on the lifestyle of people, which is in contemporary Western society often called a modern "nomadism". The thesis draw from the theoretical concept of nomadism described in books written by Michel Maffesoli (2002), Alvin Toffler (1992) and Zygmunt Bauman (2005). The main purpose of this work is to find out, what is specific charecteristics of this style, what people and how they indulge to this style, how it affects their value orientations, family life or individual home structure. This work presents an empirical research, where main method are semi-structured interviews with selected respondents, with possible further clarification of sociological terrain.

Keywords: life style, (modern) nomadism, home, family, value orientation

ÚVOD	5
1 STAV POZNÁNÍ	7
2 CÍLE VÝZKUMU A DÍLČÍ VÝZKUMNÉ OTÁZKY	13
3 POPIS VÝBĚRU VZORKU	15
4 METODA SBĚRU DAT	17
5 VÝSLEDKY	18
5.1 ZJIŠTĚNÍ, KTERÁ JSOU DÁNA KÓDOVÁNÍM	18
5.1.1 <i>Evropa očima respondentů</i>	19
5.1.2 <i>Na výpravy s batohem jako šnek</i>	20
5.1.3 <i>Couchsurfing</i>	21
5.1.4 <i>Potřeba lidí kolem sebe</i>	21
5.1.5 <i>Netřeba seznamu navštívených míst</i>	22
5.1.6 <i>Kontakt s místními</i>	22
5.1.7 <i>Potřeba sdílet</i>	22
5.1.8 <i>Obdiv k lidem, kteří se dokážou pro něco nadchnout</i>	23
5.1.9 <i>Představa o „jinde“</i>	24
5.1.10 <i>Poznatky se dají přenášet a porovnávat</i>	24
5.1.11 <i>Finanční „nenáročnost“ výprav</i>	24
5.1.12 <i>Příliš informací vede ke zklamání</i>	25
5.1.13 <i>Spontánnost prodlužování cest</i>	26
5.1.14 <i>Místo jako tzv. srdeční záležitost</i>	26
5.1.15 <i>Potřeba vlastní postele</i>	28
5.1.16 <i>Lidé se navzájem vzdalují</i>	28
5.1.17 <i>Není nad osobní kontakt</i>	29
5.1.18 <i>Frustrace z cílů</i>	29
5.1.19 <i>Neobvyklé zážitky z cest</i>	29
5.2 TYPOLOGIE RESPONDENTŮ.....	30
5.3 VÝSLEDKY NA ZÁKLADĚ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK	32
5.3.1 <i>Co vede respondenty k životnímu stylu „nomádství“?</i>	32
5.3.2 <i>Jaké hodnotové orientace respondenti preferují?</i>	43
5.3.3 <i>Jaký postoj zaujímají respondenti k rodinnému životu?</i>	47
5.3.4 <i>Co pro respondenty představuje domov?</i>	49
6 SHRUTÍ POZNATKŮ PODLE VÝZKUMNÝCH OTÁZEK	53
ZÁVĚR	57
POUŽITÁ LITERATURA	59
SEZNAM PŘÍLOH	61

Úvod

Práce je tematicky zaměřena na životní styl lidí, který bývá označován v soudobé západní společnosti jako „moderní nomádství“. Touha po poznání odlišných kultur, odstranění jazykové bariéry, získání nevšedních zážitků, zkušeností a nadhledu či nalezení sám sebe oslovuje typ lidí, pro které je cestování náplní a nepostradatelnou součástí jejich života. V programech kulturních center se čím dál častěji setkáváme s různými cestovatelskými přednáškami, besedami, audiovizuálními diashow apod., které mě jen utvrzují v tom, že se trendu cestování věnuje stále větší pozornost a vstupuje do života lidí jako výzva i program pro jejich poznání, touhy a aktivity. Proto se ve své práci zaměřuji právě na životní styl „moderního nomádství“.

Již v této úvodní fázi je nutné stručně vymežit klíčové a stále se opakující pojmy, které jsou důležité pro správné pochopení jejich významu v práci. Jedná se pojmy „moderní nomádství“ a tzv. „nomád“. „Moderním nomádstvím“ se v této bakalářské práci rozumí dynamický a spontánní způsob života, založený na cestování, kterému se oddávají tzv. „nomádi“. Jedná se o heterogenní skupinu lidí, kteří mají různorodé důvody k získávání svých cestovatelských zážitků a zkušeností, jak uvádí *Qualitative Sociology Review* ve své studii „Backpackers as a Community of Strangers: The Interaction Order of an Online Backpacker Notice Board“. V tomto smyslu již dále v textu používám označení „nomádství“ a „nomád“ bez jejich charakteristik. Vymezením pojmů se hlouběji zabývám v průběhu práce.

Značnou inspirací ke zvolení tématu pro mě byla četba v rámci předmětu Sociologie domova od Jany Duffkové „Domov z pohledu sociologie“ a následný článek „Nomádství, fenomén bloudění“ internetového časopisu o kulturních studiích Konstrukt, který ve mně vzbudil zájem o životní styl „nomádů“. V další fázi rozhodování „zahrála“ podstatnou roli i jakási výzva k zvládnutí tématu, které nemá rozsáhlou oporu v odborné literatuře či člancích jako jiná témata. Mezi nejvýraznější autory zabývající se tématem nomádství řadím Michela Maffesoliho s knihou „O nomádství: Iniciační toulky“, dále Zygmunta Baumanu a jeho dílo „Úvahy o postmoderní době“ a v neposlední řadě autora knihy „Šok z budoucnosti“ Alvina Tofflera. Neopomenutelným a pro práci podstatným pramenem je již zmíněný mezinárodní vědecký časopis *Qualitative Sociology Review*, se svou studií „Backpackers as a Community of Strangers: The Interaction Order of an Online Backpacker Notice Board“.

Bakalářská práce představuje empirické šetření, v němž hlavní metodou sběru dat jsou individuální rozhovory s vybranými respondenty. Rozhovor jsem si zvolila jako metodu sběru dat z důvodu větší otevřenosti, osobnějšího přístupu a v neposlední řadě také proto, že při vyprávění respondenta je možné pozorováním vydedukovat nějaké další aspekty vážící se k jeho příběhu a dozvědět se tak i něco víc.

Respondenty jsem si vybírala a následně i hledala dle svých určených kritérií, kdy hlavním z kritérií bylo především, aby jeho velkou část života tvořilo cestování, ať už z jakéhokoliv důvodu (o kritériích se více zmiňuji v kapitole „Popis výběru vzorku“).

Cílem mé práce je především zjistit, čím se tento styl vyznačuje, kteří lidé a jak se tomuto stylu oddávají a jak se tento styl dotýká jejich hodnotových orientací, rodinného života a individuálních konstrukcí domova.

Celkově jsem předpokládala, že bude daleko větší problém „nomády“ sehnat a především je zastihnout. Avšak ani jedno z toho nebylo až tak problémové, jak se zpočátku zdálo. Možná to bylo i ročním obdobím, kdy jsem je začala kontaktovat. Během měsíce a půl jsem se stihla bez větších problémů a komplikací střetnout či spojit přes internetové komunikační technologie s devíti lidmi, pro které je cestování nepostradatelnou součástí jejich života.

1 Stav poznání

Tématem nomádství se především zabývá Michel Maffesoli ve své knize „O nomádství: Iniciační toulky“ v níž přibližuje fenomén (dobrodružného) bloudění nejen po světě, hledání, touhy unikat či se vystavovat nevšedním setkáním. V části knihy „Úvahy o postmoderní době“ se Zygmunt Bauman věnuje postmoderním osobnostním vzorcům a jejich charakteristikám. Alvin Toffler se v „Šoku z budoucnosti“ zamýšlí nad novými nomády. Tyto tři knihy pokládám za nejvíce výstižné k mé práci.

Jak již bylo řečeno v úvodu, téma „nomádství“ nemá v příliš hojném počtu zastoupení v odborné literatuře a člancích. Z toho důvodu jsem vyhledávala různé knihy, které se třeba jen pár kapitolami zabývají něčím, co by mohlo obohatit moji práci. Jedná se například o knihu „Úvod do geopsychologie“ od Jiřího Šípka, který ve své knize popisuje vztah psychologie a cestování, dále se zabývá rolí poutníka a tuláka či fenoménem volného času a domova. Přínosnou knihou je také kniha autora Jiřího Kirchnera „Psychologie prožitku a dobrodružství“, kdy již samotný název vypovídá, čím se tato kniha zabývá. Udo Di Fabio je autorem knihy „Kultura svobody“, která je zaměřena na západní společnost, ale také analyzuje pojmy, jako jsou hodnoty, svoboda nebo rovnost člověka. Poslední knihou je „Dobrodružství psychického vývoje“ od autora G. Kennetha Westa, která obohacuje práci o specifikaci a zamyšlení nad tématem výzvy, které se k „nomádům“ rozhodně pojí.

S články zabývající se tématem „nomádství“ jsem se setkala především na internetu, např. v internetovém časopise o kulturních studiích Konstrukt, který mě zároveň motivoval k výběru tématu, jak je zmiňováno v úvodu. Mezinárodní vědecký časopis Qualitative Sociology Review značně přispívá k tématu „nomádství“ svou studií „Backpackers as a Community of Strangers: The Interaction Order of an Online Backpacker Notice Board“. Tímto tématem se dále zabývá článek v Britských listech s názvem „New Age travellers – nomádi nového tisíciletí“. Kulturní čtrnáctideník A2 se pro změnu zmiňuje článkem „Kam jezdí hudební nomádi“. Časopis Psychologie Dnes přispěl k tématu svým zamyšlením v článku „Dovolená jako útěk od civilizace“. Dále pak lze nalézt články popisující život na cestách na různých cestovatelských portálech jako např. Hedvábná cesta.

Pro správné porozumění celé práce je nezbytnou součástí vymezení jejich nejdůležitějších pojmů.

V první řadě se jedná o pojem „nomádství“, který vystihl Stefan Zweig svým citátem:

„Naším opravdovým osudem je možná být věčně na cestě, neustále litovat a nostalgicky toužit, stále dychtit po odpočinku a bez přestání bloudit. Posvátná je ve skutečnosti jen ta cesta, jejíž cíl neznáme, ale po které přesto vytrvale jdeme, kráčeje temnotou vstříc nebezpečí, aniž víme, co nás čeká.“ [Zweig citován in Maffesoli 2002: 43]

Ač nevědomky, tak o „nomádství“ jsme slýchávali, již v dětství a to prostřednictvím pohádek, kdy jsme hlavního hrdinu pomyslně doprovázeli na jeho cestě po světě. Při této cestě mimo domov se měl např. naučit novému řemeslu, poznat jak to chodí jinde, překonat různé překážky a vzápětí se vrátit domů zmoudřelý, se zkušenostmi, s pokladem či se svou nevěstou. Na to ve svých knihách poukazují Maffesoli [Maffesoli 2002: 46] a Šípek [Šípek 2001: 73]. Mezi další „nenápadné“ projevy „nomádství“ se řadí družiny Barbarů [Maffesoli 2002: 53], historie křížových výprav [Maffesoli 2002: 60]; cesty po Francii [Maffesoli 2002: 61], které museli absolvovat tovaryši kvůli splnění požadavku ke vstupu do cechovních sdružení, či iniciační toulky mladých měšťanů a obchodníků..

Kočovník, tulák, poutník i cestovatel tvoří synonyma ke slovu „nomád“, od kterého je pak odvozen výraz „nomádství“.

Původně je nomádství pojímáno za kočovný způsob života, kdy v počátcích každé kultury stojí nomádství aspekt¹. Toffler [Toffler 1992: 51] popisuje rozdílnost kočovníků v minulosti a dnes. Kočovník minulosti se prodíral sněhovými bouřemi, měl neustále v patách hlad, ale hlavně si s sebou nesl stan z buvolí kůže, svou rodinu a zbytek svého kmene. Nesl si tak s sebou své společenské prostředí a především i nějaký fyzický příbytek, který označoval za domov. Zatímco kočovník dnešní doby opouští a zanechává za sebou (nejen) domov.

Projevy nomádství, bloudění či tuláctví rozrušují stabilní řád společnosti. O tom ve své knize píše Bauman [Bauman 2005: 46], kdy na počátku moderní epochy byl tulák veřejným nepřitelem. Zákonodárství nařizovalo doprovodit ho vždy do míst, která opustil, vsadit ho do vězení a v případě recidivy mu na čelo vypálit znamení. To vše bylo jen ze strachu z jeho „nepravidelného hlášení“, unikání kontrole a tím tak porušením řádu, který

¹ Dostupné z: < <http://www.konstruktmag.cz/nomadstvi-fenomen-bloudeni/>>. [cit. 8. 3. 2013].

zákonodárci vybudovali. I přesto však lidé nezůstávali na jednom místě. Maffesoli [Maffesoli 2002: 98] poukazuje na to, že nomádství a usedlictví představují určitou formu kompenzace potřebnou pro život usměrňovaný stabilními institucemi. Na sklonku moderní epochy dochází ke změně, kdy tuláctví již společenský řád neohrožuje, naopak je nezbytný pro sebereprodukci společenského řádu.

Touha po dobrodružství je touha po „jinde“, která sužuje každou lidskou bytost. Je touhou a zároveň strachem z nebezpečí. O tom, že každý člověk pociťuje potřebu dobrodružství, ale také touhu uchovat vše při starém, se ve své knize zmiňuje G. Kenneth West [West 2002: 16]. S tím také souhlasí Maffesoli [Maffesoli 2002: 189], kdy píše, že se člověk zmítá mezi nostalgií po domácím krbu včetně pocitu bezpečí, ale také po přitažlivosti dobrodružného, pohyblivého života. Také bloudění jako změna spjatá s bolestí je vtělena do naší podstaty, a to nejen společenské². Na to ve své knize upozorňuje Michel Maffesoli [Maffesoli 2002: 47], že stojí už u našeho narození. Tehdy jsme prožili trauma, byli jsme vytrženi z jednoho prostředí a vrženi do jiného, později odstaveni od matčina prsu.

Maffesoli [Maffesoli 2002: 46] zdůrazňuje, že nomádství je lidskou přirozeností a to jak individuální, tak i sociální.

Šípek [Šípek 2001: 73, 75] upozorňuje na to, že se cesty a cestování v nejrůznějších podobách a slovních označeních jeví jako podstatná konstanta v našem cestování. Také zmiňuje symboliku každé cesty i té nejběžnější, která je současně putováním, objevováním a hledáním. Protože obsahuje podstatné (výchozí) momenty jako je domov, rozhodnutí, obtíže, překonání překážek, motivace, objevování, přijímání nového a návrat zpět, obohacený, do té či oné míry změněný.

K takovému cestování patří neodmyslitelně i každodenní cestování do práce, do školy či za příbuznými, na výlety apod. což Maffesoli [Maffesoli 2002: 114] považuje za každodenní pochůzky, skrz něž si vypracováváme řadu rituálů, které mohou pomyslně představovat vytyčení prostoru a zároveň v někom vzbuzovat únik či simulaci exilu. Tyto každodenní aktivity Maffesoli [Maffesoli 2002: 34] přirovnává k mobilitě, která vznikla každodenní migrací práce. Zmiňuje i sezónní migraci, kam patří turismus či určitý druh cestování. I přesto, že k sezónní migraci dochází pravidelně, v určitých ročních obdobích, však nelze

² Dostupné z: < <http://www.konstruktmag.cz/nomadstvi-fenomen-bloudeni/>>. [cit. 8. 3. 2013].

vyločit možnost, že by se určitý druh „nomádství“ neřadil právě do sezónní migrace. Na tento problém v průběhu práce hledám odpověď.

Dnešní cestování skýtá téměř neomezené možnosti a varianty, které mohou lidé využívat a samozřejmě, že jich i využívají. Svůj volný čas a čas dovolené již netráví pouze pobytem doma nebo na svých chatách, ale střídají svůj pobyt mezi různými zeměmi a kontinenty. Tím se značně rozvíjí oblast cestovního ruchu, tedy masivního turismu. Kdy cestovní kanceláře nezhálí, předhánějí se ve svých nabídkách. Ať se již jedná o nabídky (nejen) ubytování v nejrůznějších hotelových komplexech či luxusních exotických dovolených. J. Kirchner [Kirchner 2009: 14] se ve své knize zmiňuje o „filozofii“ mnoha klientů těchto agentur. Kdy mají vše zajištěno, nemusí se o nic starat a tak na svou dovolenou vyráží s heslem „Já jsem si zájezd zaplatil a vy se o mě postarejte“. Tím autor zdůrazňuje to, že tito lidé přichází o pravou hodnotu prožitku, kterou mohli zažít, kdyby se na přípravě cesty podíleli od začátku až do konce. Třeba právě tak, jako „nomádi“.

Avšak cestovní agentury také vymýšlejí a nabízejí vyšší dimenze v poznávání světa než doposud. „Lidé dnes chtějí sjíždět divoké řeky na raftových člunech, slézat nepřístupné skalní štíty, zdolávat na horských kolech opuštěnou skandinávskou tundru“ říká Petr Smítka z chomutovské CK Sport³. O tzv. „lovcích dobrodružství“ se ve své knize také zmiňuje J. Kirchner [Kirchner 2009: 55]. Píše o nich v souvislosti se současnou dobou a potřebou vyhledávat riziko např. prostřednictvím „adrenalinových“ aktivit.

Aktuálním se stává také cestování do vesmíru či na Měsíc, které tedy prozatím není běžnou a přístupnou záležitostí pro každého.

Do cizích zemí se vydávají také studenti, vědečtí pracovníci, badatelé, přírodopisci, etnografové apod. z důvodu poznání, výzkumu nebo vědeckých poznatků, které jsou pro ně důležité.

Díky kulturním akcím - náboženského, sportovního, hudebního a obdobného charakteru je rázem v pohybu velké množství lidí. Stejně tak se děje i v případě předvídaných nevšedních přírodních úkazů nebo jiných událostí, které jsou vždy vázané na jiné místo a kam se neváhají vydat zájemci, obdivovatelé, vyznavači a fanoušci dané události.

³ Dostupné z: < <http://www.hedvabnastezka.cz/rady/1781-zivot-na-ceste/>>. [cit. 10. 3. 2013].

Ekonomické zájmy, potřeby, cíle nutí lidi cestovat za prací či s prací po světě.

Cestování ve smyslu objevování jiných zemí, poznávání cizích kultur a krajín nebo neznámých oblastí je podle Glaubitze [citován in Šípek 2001: 72] možné rozšířit a vybudovat osobní schopnosti, zjemnit vnímání a vkus.

To v minulosti patřilo spíše k výsadám dobrodruhů, badatelů, válečníků apod. Avšak dnes je všechno jinak.

V soudobé západní civilizaci se mnohé bariéry pro cestování ruší, ať již bariéry politické, sociální nebo ekonomické. Lidé mají v médiích zprostředkované informace o místech na světě, kam by se sami sotva dostali, ale na které by si možná ani nedokázali vzpomenout, natož projevit zájem na takovém místě pobývat. Poskytované detailní rady, tipy, poznatky apod. se leckdy střetávají s kritikou cestovatelů, kteří je označují za „cestovatelské kuchařky“.

Jak již bylo naznačeno, cestování je byznys. Kolem nás je nesčetné množství nabídek nejrůznějších organizací, s různorodým typem komfortu a způsobů jak si užít investované finanční prostředky v cizokrajním prostředí. Avšak na cesty se vydávají i lidé bez takové to opory. A to buď sami, nebo ve společenství lidí, které pojí stejné zájmy a cíle. Jedná se o styl nazývaný „backpacking“ [Adkins, Grant 2007: 198], u nás známý jako „moderní nomádství“. V jednom případě se může jednat o lidi, kteří cestování považují za součást svého životního stylu nebo v případě druhém o lidi, kterým se cestování stává hlavním znakem jejich životního stylu. Těmto typům lidí je věnována moje práce. Zdůrazňuji to především z toho důvodu, že pod pojmem „nomádi nového tisíciletí“ či „moderní, novodobí nomádi“ se vyskytují i jiná pojetí, o nichž se zmiňují např. Britské listy⁴ či A2⁵. Těmito pojmy označují skupiny lidí, kteří se se svými sound systémy a obytnými dodávkami sjíždějí kolem hudebních festivalů a hlasitým způsobem reprodukují hudební styl techno. Výstižným příkladem těchto lidí a jejich výprav byl např. CzechTek. Toto téma dál nerozvádím, protože by objemově splňovalo rozsah další kvalifikované práce.

⁴ Dostupné z: < <http://www.blisty.cz/art/11193.html>>. [cit. 15. 3. 2013].

⁵ Dostupné z: < <http://www.advojka.cz/archiv/2005/7/kam-jezdi-hudebni-nomadi>>. [cit. 15. 3. 2013].

Dalším pojmem pro práci je životní styl, který představuje způsob, jak lidé žijí, bydlí, chovají se v různých situacích, jak se baví, pracují, vzájemně komunikují,... Toffler [Toffler 1992: 150] popisuje životní styl jako prostředek, jímž jedinec vyjadřuje příslušnost k nějaké subkultuře. Podle něj životní styl zavádí řád, soubor principů nebo kritérií, podle nichž pak člověk dělá každodenní rozhodnutí. Toffler [Toffler 1992: 154] dále zmiňuje, že prostřednictvím životního stylu vyjadřujeme sami sebe. Za skutečnou příčinu, proč je životní styl pro člověka důležitý pokládá fakt, že jeho výběr je základní strategií v bojích vedených proti tlaku nadměrnému výběru.

Domov je jakousi „záležitostí“ bez které si málo kdo dokáže představit svůj život. V rámci mé práce mě tedy zajímá, jak domov chápou „nomádi“. Domov je obecně pojímán za místo, kam se vracíme; zázemí, kde se cítíme bezpečně a můžeme být sami sebou. Toffler [Toffler 1992: 50] dává do souvislosti s domovem „kořeny“ (a jejich zapuštění) ve smyslu pevného místa, trvale zakotveného domova. Upozorňuje také na řadu písní, básní či rčení s akcentem na domov jako např. „Všude dobře, doma nejlépe“ od Thomase Tussera či „Můj dům, můj hrad..“ nebo vzpomíná na básníka chudých Thomase Hooda, který řekl „každé srdce šeptá: domov, konečně domov..“

Šípek předpokládá [Šípek 2001: 107], že se člověk potřebuje výrazněji vztahovat k nějakému prostoru, v němž bude vnímat těžiště svého života. Dodává, že taková to potřeba „mít svůj domov“ je individuální a daná mnoha „proměnnými“, ve kterých žijeme jako např. rodovou tradicí či aktuální situací.

Jelikož mě v práci zajímá i rodinné zázemí respondentů, je tak dalším pojmem rodina. Rodina je primární jednotkou (CH. H. Cooley), která hraje klíčovou roli v životě jedince. Utváří vlastnosti, dovednosti, návyky, postoje a hodnoty člověka. Rodina je spjatá pokrevním svazkem, manželstvím či adopcí. Toffler [Toffler 1992: 118] označuje rodinu za „velký pohlcovač šoků“ společnosti – za místo, kam se utrmácený a zbitý člověk vrací, když svedl bitvu se světem, za jediný pevný bod v prostředí, které se stále více mění. Udo di Fabio [Di Fabio 2009: 191] ve své knize vnímá rodinu jako prostor soukromé svobody, který je uzavřen neoprávněným zásahům ze strany státu. Zároveň vnímá, že rodina je něčím víc a to, že tvoří formu člověka, sociální prostor definovaný blízkostí, který je opakovaně výchozím bodem pro civilizační proces.

Z rodinného zázemí si také jedinec odnáší představu o hodnotové orientaci. Z toho důvodu mě dále v práci zajímá hodnotový žebříček respondentů a jeho uspořádání, které

může být ovlivněno jejich vzory, prožitky, vlivem okolí, věkem nebo radikální změnou v jejich životě. Hodnoty mohou být také úzce spjaty s potřebou bezpečí, o níž se zmiňuje J. Kirchner [Kirchner 2009: 46] ve své knize, ve smyslu, mít věci pod kontrolou, jistotu zaměstnání a tím i finanční jistotu, mít kde bydlet či zažívat pocit pohody.

Udo Di Fabio [Di Fabio 2009: 91, 94, 297] popisuje hodnoty jako přednostní pravidla s morální kvalitou, které mají poukazovat na ty preference v jednání, cílech a pravidlech chování, které mají pro lidi a jejich civilizaci fundamentální a existenciální charakter. Také zdůrazňuje, že hodnoty reprezentují základní lidské postoje, vyznačující se obzvláštní pevností, přesvědčením o vlastní správnosti a emocionálním pozadím. Poznává také, že hodnoty přesvědčí člověka tehdy, když je náš každodenní život znovu vytváří, potvrzuje nebo se s nimi potýká.

2 Cíle výzkumu a dílčí výzkumné otázky

Cílem mé práce je především zjistit, čím se „nomádství“ vyznačuje jako životní styl. Dále pak, kteří lidé a jak se tomuto stylu oddávají. Zda přes předpokládanou rozdílnost respondentů je možné najít typické, shodné znaky nebo naopak. „Nomádství“ není termín přesně vymezený, takže lidé mohou žít stylem, který lze k „nomádství“ přiřadit na základě rozličných znaků nebo různých projevů. V neposlední řadě je mým cílem zjistit, jak se tento styl dotýká hodnotových orientací, rodinného života a individuálních konstrukcí domova „nomádů“. Každý životní styl je spojen s určitým typem hodnotových orientací, které lze vymezit jak pozitivně, tj. příslušnou hodnotovou orientací, tak negativně a to na základě vnímaných rozdílů v komparaci s jinými životními styly. Pro „nomádství“ je pak otázkou, jakým způsobem je skloben s identitou, zvláště s rodinným zázemím, rodinou jako životní strategií, ale také s konstrukcí domova, která se nejspíše může od aktérů jiných životních stylů lišit.

K dosažení daným cílů mi jsou nápomocné tyto výzkumné otázky:

- Co respondenty vede k životnímu stylu „nomádství“?

K této výzkumné otázce budu zjišťovat, z jakých důvodů respondenti neustále cestují, kdy s cestováním začali, co je k tomu tehdy vedlo, že začali cestovat a zda-li se od té doby nějak změnil jejich důvod k cestování nebo je stále stejný jako na počátku. Potřebné bude i zjištění, jak by respondenti specifikovali svůj životní styl

a zda-li mají pocit, že žijí odlišným životním stylem než ostatní. Podstatné bude i to, zda-li je někdy napadlo, že by mohli být tzv. „nomádem“. Dále mě bude zajímat, jaká místa respondenti navštívili, jestli jsou jejich trasy a cíle plánované nebo nechávané náhodě a po jak dlouhé době se vrací. Cestují sami nebo s někým a jak probíhají jejich výpravy? Jak respondenti hodnotí své nabyté zkušenosti z cest a co považují za nejsilnější zážitek ze svého cestování. Utíkají před něčím nebo si cestováním plní nějaký svůj sen? Jak vnímají svět, je pro ně ještě dostatečně velký nebo již pocítují nějakou stísněnost? A jaký je jejich názor na masový turismus?

- Jaké hodnotové orientace respondenti preferují?

Daná výzkumná otázka si vyžaduje zjistit, jak vypadá hodnotový žebříček respondentů, co je pro ně např. na prvním místě. Dále pak, jak se staví k zodpovědnosti, povinnostem, mají snad nějakou životní strategii či životní krédo, kterým by se řídili? Jak se respondenti vidí se stáří, mají nějaký svůj vzor, a čeho by ve svém životě chtěli ještě nejvíce dosáhnout?

- Jaký postoj zaujímají respondenti k rodinnému životu?

Pro tuto výzkumnou otázku bude důležité zjistit stávající rodinné sítě respondentů, co pro ně znamená rodina, mají-li partnera, zda je naladěni na „stejně cestovatelské vlně“ a přemýšlejí o založení své vlastní rodiny. Nezbytné bude i zjištění, jsou-li svou rodinou podporováni v jejich neustálém cestování a jak jejich cestování dopadá na vztahy s jejich blízkými či přáteli, popř. zda jsou s nimi během cest v kontaktu.

- Co pro respondenty představuje domov?

Tato výzkumná otázka bude založena na zjištěních, jako např. co pro respondenty znamená domov, jestli si na něj během cest vzpomenou a kolik domovů vlastně mají. Důležité pak bude i to, jak vnímají mentální hranice domova, jejich aspekty, struktury nebo dynamiky, funkcí, které domov a místo mimo něj pro aktéry plní. Dále budu zjišťovat, zda-li respondenti dokážou určit, kde se cítí lépe, jestli je to doma nebo na cestách a jestli se jim někdy během cest stýskalo po domově. A zda se vrací rádi domů.

3 Popis výběru vzorku

Z celkového počtu deseti oslovených respondentů jsem byla odmítnuta pouze v jednom případě, a to kvůli velkému pracovnímu vytížení osloveného. V ostatních případech jsem byla vždy mile překvapena, že respondenti s rozhovorem bez váhání souhlasili a projevíli velkou vstřícnost i zájem o téma mé bakalářské práce.

Respondenty jsem si vybírala a hledala dle svých určených kritérií. Jedním z hlavních kritérií bylo především to, aby jejich velkou část života tvořilo cestování. Především jsem tím chtěla vyloučit typ rekreačních „dovolenkářů“, kteří vyjíždění do zahraničí za účelem regenerace v hotelových komplexech. Dále jsem lpěla na tom, aby se cestování věnovali delší dobu a mohli se tak se mnou podělit o získaný nadhled, poznatky, zážitky a zkušenosti, které člověk většinou nezíská v rámci jedné cesty (nejen) do zahraničí.

Ze svého okolí jsem osobně znala tři lidi, pro které je typické, že cestování mají v oblibě nebo je jejich potřebou. Se získáním ostatních kontaktů mi pomohla doporučení a různé typy mých známých, které se leckdy proměnily v metodu sněhové koule.

Představení respondentů, aneb o kom je řeč

Jelikož žádný z respondentů netrval na přísné anonymitě, ponechala jsem jejich skutečná jména, získané vzdělání i jejich místa bydliště. Věk respondentů je však přibližný.

Mezi respondenty, které jsem vyhledala jako „nomády“, patří:

- David, Brno, 34 let, vysokoškolské vzdělání
Cestovatel pořádající po celé České republice cestovatelské a multikulturní besedy. Pracuje v projektu Síť Multikulturních Otevřených Klubů (SMOK). Také rozvíjí kurzy světových kuchyní zahrnující i hmyzí speciality. Jeho zájem se soustředí na mapování přírodních národů napříč celým světem.
- Dodo, Bratislava, 33 let, vysokoškolské vzdělání
Cestovatel, který neplánuje. Živelný typ člověka, pro kterého je cestování nepostradatelnou součástí života. Cestování mu pomáhá „vyčistit hlavu“, načerpat

energii a snáze řešit dlouhodobější problémy. Jeho vášní jsou především hory a překonávání překážek. Čtyři roky žil v Anglii, což mu následně umožnilo impulzivně cestovat další dva roky. Nyní je již otcem, tudíž se impulzivní cestování změnilo na klidnější víkendové výpravy do hor.

- Gabriela, Hradec Králové, cca 40 let, středoškolské vzdělání
Cestování je součástí její práce. V rámci svého zaměstnání „vycestovává“ do Indie kvůli návštěvním kontrolám a dalším jednáním s indickými partnery k danému projektu.
- Inka, Praha, cca 33 let, vysokoškolské vzdělání
Cestovatelka oplývající velkou energií a potřebou být stále v pohybu. Cestování je náplní jak jejího soukromého života, tak v poslední době i zaměstnání. Dva roky žila v Indii, která se stala její srdeční záležitostí. Na cestování ji nejvíce baví poznávání nových lidí, kultur a jejich zvyklostí.
- Lubor, Pardubice, 85 let, středoškolské vzdělání
Velmi vitální člověk, člen historické komise Junáka a zároveň i nositel řady nejvyšších skautských i dalších odbojových vyznamenání. Cestování je jeho vášní, po revoluci začal pracovat jako turistický průvodce po Evropě a v řadě exotických zemí, kam vyjíždí dodnes.
- Robin, Lanškroun, 22 let, středoškolské vzdělání
Cestování je nepostradatelnou součástí jeho zaměstnání. Již několik let se pohybuje ve světovém pánském modelingu. Frekvence cest a následné doby pobytu se většinou odvíjí od „poptávky“ tedy castingů, focení a módních přehlídek. Má procestované téměř všechny kontinenty.
- Roman, Pardubice, 49 let, středoškolské vzdělání
Optimistický člověk, kterému se „koníček“ cestování stal zaměstnáním. Externí pracovník cestovní kanceláře, který se podílí na vzniku katalogů na nové cestovatelské sezóny, v rámci toho se vydává na tzv. inspekční cesty po zahraničí.

Dále je to i horský průvodce. Avšak na své soukromé cestovatelské cesty nezapomíná.

- Vítek, Morava, cca 40 let, vysokoškolské vzdělání
Zaměstnání webového designera mu nebrání v životě na cestách. Pořízením karavanu využil možnosti, jak nepropásnout růst svých dětí a být se svoji ženou. Takto se mu naskytlo tříleté okénko, kdy jsou děti ještě malé, nechodí do školky a jeho žena je na mateřské dovolené.
- Zdenka, Praha, 28 let, vysokoškolské vzdělání
Vysokoškolské studium strávila hodně v zahraničí na studijních či pracovních pobytech. Přes rok žila ve Španělsku. Do zahraničí vycestovává za účelem touhy poznat nová a nepoznaná místa. Cestování je pro ni „kořením života“. Momentálně je zaměstnaná ve školství, tudíž cesty jsou omezeny na čas letních prázdnin.

4 Metoda sběru dat

Hlavní metodou sběru dat jsou individuální rozhovory s vybranými respondenty, které ve většině případů probíhaly tvář v tvář. Rozhovor jsem si zvolila jako metodu sběru dat z důvodu větší otevřenosti a především osobnějšího přístupu, při kterém se mi ještě naskytla možnost metody pozorování, z níž jsem tak mohla vydedukovat nějaké další aspekty vázící se k danému vyprávění. Zvolila jsem si typ polo-strukturovaného rozhovoru, aby mě nesvazoval v přísném dodržení pořadí a kladení otázek.

Samozřejmě jsem dopředu počítala i s tím, že v době mého sběru dat nemusí být respondenti přítomni v České republice, což se naštěstí nestalo, pomineme-li respondenta pocházejícího ze Slovenska. Pro tento případ jejich nepřítomnosti jsem si určila, že by rozhovory probíhaly přes internetové komunikační služby, konkrétně Skype a tím by nebyl průběh práce nijak zvlášť narušen. To jsem si vyzkoušela ve třech případech, protože osobní setkání nebylo možné uskutečnit z důvodu jejich zaneprázdněnosti. Ve dvou případech proběhla i opakovaná korespondence, v níž byly kladeny doplňující otázky,

jejichž odpovědi jsem následně začlenila do textu přepisu rozhovoru. V ostatních šesti případech rozhovory probíhaly tváří v tvář.

Od poloviny února a během celého března byly uskutečněny všechny rozhovory s respondenty. Rozhovory probíhaly dle předem připraveného stejného scénáře, který je přiložen v Příloze č. 4 (str. 69). Rozhovory jsem si nahrávala na diktafon a posléze dělala jejich přepisy, které jsou taktéž přiloženy v Příloze č. 5 (str. 71). Tento proces přepisů rozhovorů je velmi časově náročný, ale pro následnou analýzu dat nezbytný. Do písemné podoby jsem převedla celé rozhovory a zachovala jsem v nich i dialekty respondentů. Tudíž i rozhovor se slovenským respondentem je přepsán v původním, slovenském znění.

Žádné komplikace jako např. v komunikaci či chování nenastaly. Vždy se jednalo o příjemné popovídání ať již v kavárně nebo u počítače přes Skype. Osobní setkání proběhla v pardubickém a královéhradeckém kraji. Pouze v jednom případě jsem se vydala vlakem za hranice těchto krajů, a to na Slovensko do Bratislavy. Byl to velmi příjemně strávený den, kde nechyběla ani prohlídka historického jádra Bratislavy a vstřícné popovídání ve stylové Slovenské krčmě.

Jako analýzu dat jsem zvolila metodu otevřeného kódování. Kdy mi tento proces prozkoumávání a porovnávání získaných dat umožnil najít „skryté“ společné názory, myšlenky či postřehy respondentů. Ukázkou kódování uvádím v Příloze č. 1 (str. 62)

5 Výsledky

Tato kapitola zahrnuje zjištění, která vplynula z kódování, dále pak typologii respondentů, kterou jsem vytvořila na základě společných znaků a v neposlední řadě výsledky na základě výzkumných otázek.

5.1 Zjištění, která jsou dána kódováním

Jedná se o různá zjištění, která se nevztahují k výzkumným otázkám, ale která vplynula z kódování. Leckdy se jedná o zajímavé názory, myšlenky či vtipné postřehy, které respondenti samozřejmě nezávisle na sobě vypověděli.

5.1.1 Evropa očima respondentů

Jedno z prvních zajímavých zjištění bylo „nomádké“ vnímání prostoru, konkrétně Evropy. Světaznalost, zběhlost a častá rozptýlenost po světě respondentům změnila názor na zahraniční svět natolik, že Evropu vnímají jako jeden stát či ji vůbec za zahraničí nepovažují.

„Evropa je teď v mých očích jako jeden stát, to už ani neberu, když mám letět do Itálie, Francie, tak to neberu, že jedu do zahraničí už. To se ani v uvozovkách už ani neloučím, protože vím, že když, tak jsem za dvě hodiny doma, v Praze, pak teda tři hodiny vlakem do Lanškrouna. (úsměv)“ (Robin)

„Evropa už je pro mě jeden stát, vlastně, dá se říct. Sice jo, překračujeme hranice, jsou tam ty jazykové bariéry, takže to je znát, že jste někde jinde i na mentalitě těch lidí, ale stejně.“ (Roman)

„Já neberu Evropu jako zahraničí, jako že jedu cestovat do zahraničí. Jako pro mě jet do Brna nebo do Paříže nebo do Madridu, tak je pro mě více méně to samý, no. Akorát, že to možná trvá trošku dýl, ale všechno je psaný latinkou, když tak se zeptám lámaně nějakým jazykem, ale jako je to podobný způsob chování, podobný způsob jak se cvakaj jízdenky nebo tak.“ (Inka)

S Evropou mají respondenti také spojené cestování s dětmi. Dalo by se říci, že ji považují za ideální destinaci pro cestování s dětmi. Právě proto si někteří poznávání Evropy nechávali či nechávají „na potom“.

„Já právě vynechávám Evropu a jezdíme takhle dál. Já mám proto takový argumenty, že si to nechávám až s těma dětma. A pak můj sen, koupit starší obytný auto a jezdit po Evropě, ale to až bude to dítě trošku starší, aby taky něco z toho měl. Samozřejmě až pak dítě bude starší a starší, tak bude jezdit s rodičema někam dál, pokud teda bude chtít.“ (David)

„Ale stále můžem íst' s ním. Čakám až bude väčšie že, pochopiteľně.“ (Dodo)

„Vyzazili jsme pro jistotu pouze do Chorvatska, abysme v případě nečekaný situace nebyli daleko od domova.“ (Vítek)

Poměrně vtípné a smutné zároveň (kvůli faktu, že tomu tak opravdu je) je to, jak respondenti vnímají Evropany. Popisují je jako věčně si stěžující, našťvané nebo

workoholické obyvatelstvo. Samozřejmě nechybí názory přímo se vztahující na Čechy, s kritikou na jejich myšlení „něco za něco“ či potlačování psaného mateřského jazyka na nabídkových tabulích v hlavním městě.

„Evropa včetně Český republiky, ty lidi jsou rozežraný, pořád si na něco stěžují a pak najednou když přijede do té Afriky a tam vidíte ty vysmátý lidi, který by si mohli stěžovat daleko víc, ale oni si nestěžují protože vědí, že to stejně nemá smysl (smích).“ (David)

„... se člověk vrátí do Čech, tak si řekne „ježiš, jak je to možný, tohle?! Proč je tady každé kyselej, naštvanej.“ (Zdenka)

„Třeba když přiletím domů, do Čech, do Prahy.. tak začneš vnímat třeba policajty nebo ty lidi jak vypadaj, jak komunikou a řekneš si „no jo...“ (úsměv)“ (Robin)

„Teraz vidím, že su sviatky napríklad, a vidím úplne na niektorých to zděšenie, že „nemám čo robiť, nemôžem ísť do práce a kino je zavreté.. teraz sa musím konfrontovať s vlastným životom.. možnosť premýšľať o sebe.. to je úplne strašne.“ (Dodo)

„No a to byl asi ten moment, kdy jsem si říkala „kurňa, jak my tady přemejšlíme, že prostě všechno je tak nějak „něco za něco“ a oni to tak vůbec nemaj.“ (Inka) (*pozn. během cest po Rumunsku*)

„Jen mne mrzí podlézavý a podbízivý "internacionalismus", kdy chybějí české nápisy a nabídky a jsou jen zpravidla v angličtině či němčině. Kde to jsme? Tohle jinde nedělají, s tím se v cizině setkávám jen zřídka, aby mateřštinu vynechávali. Na prvním místě má být vše v jazyce země, do které přijíždíme.“ (Lubor)

„Neumím si představit, že bych tu žila v takových to podmínkách a pozvala bych k sobě na návštěvu člověka a ještě bych se tvářila vesele. Asi bych se cítila strašně pokořená a to bylo právě takový to pozitivní na těch lidech, že oni přijímají tu chudobu, vědí, že z ní cesta nevede.“ (Gabriela) (*pozn. během pobytu v Indii*)

5.1.2 Na výpravy s batohem jako šnek

Vtipnou metaforu použili respondenti, kteří upřednostňují výpravy pouze s batohem, žádná jiná zavazadla už s sebou nemají. Z toho důvodu se přirovnávají ke šneku, který má svůj domeček také stále při sobě.

„No no, všetko sebou no.. tak nejak ako slimák, celý domček so sebou (smích) a je úplne jedno či idem na mesiac lebo dva. Či na dva týždne.. veľkosť batoha je stále rovnaká (smích). .. V batohu máš celý dom. Tam je všetko, čo potrebuješ.“ (Dodo)

„Já mám ten batoh fakt malej, já jsem takovej šnek, takže ho mám na těch zádech a můžu více méně přespat kdykoliv.“ (Inka)

5.1.3 Couchsurfing

Respondenti zmiňují, že využívají Couchsurfing⁶, který se v poslední době stává fenoménem v cestování a setkávání se s novými lidmi. Jedná se o projekt či internetovou službu, která zprostředkovává ubytování zadarmo a to u místních lidí v mnoha zemích na světě. Nejde zde jenom o ubytování, ale především o setkávání lidí a kultur.

„Ale letenku nebo klíčové jízdenky se snažím vždycky mít a zbytek ať ubytování nebo jídlo, tak to používám třeba Couchsurfing, někdy i na pracovní věci, takže spíš skrze to se snažím domluvit, nebo to nechávám úplně náhodě.“ (Inka)

„Tak prídeš do nejakého mesta, normálne, klasicky a bývaš u niekoho väčšinou. Ako ten Couchsurfing je super vec. Takže vyhodíš všetky ťažké veci a ideš s polovičkou batohu.. vybehneš si na hory, na týždeň odtiaľ napríklad a vrátim sa potom a zase nabalím, pak už len presun na stanicu alebo niekde na stop.“ (Dodo)

5.1.4 Potřeba lidí kolem sebe

Potřebu mít kolem sebe stále nějaké lidi je u někoho silnější a někdo se bez lidí obejde několik dní. Je to individuální, avšak v rámci mého výzkumu se objevili dva respondenti, kteří potřebu lidí kolem sebe vnímají podobně. Lidí kolem sebe potřebují, samotou snesou jen na krátkou dobu.

„V bytě jsem schopná být jeden den, ale když jsem tu sama, tak mně to prostě vadí, když to tak řeknu. Já prostě potřebuju mít kolem sebe lidi a živo a potřebuju se bavit s lidma apod.“ (Inka)

„Díky technice můžu pracovat klidně i z domu, ale to taky není úplně to nejlepší, protože člověk potřebuje přijít mezi lidi. Třeba když jsem týden doma tak, už mě to nebaví. To jdu radši do kanceláře cestovky a jsem tady s holkama v kanceláři. ... Ale jak já říkám, já se

⁶ Dostupné z: <<https://www.couchsurfing.org/n/about>>. [cit. 6. 4. 2013].

těším, až přijedu domů, „nebudu nic dělat“ ačkoliv člověk furt něco dělá, neuvidím ty lidi, ale po těch třech dnech už mi ty lidi chyběj, jo.“ (Roman)

5.1.5 Netřeba seznamu navštívených míst

Leckdo by mohl považovat za „nomáda“, člověka, který má ve svém „stanovišti“ pověšenou mapu a špendlíky označuje místa, která navštívil. Ale opak je pravdou. Respondentům nejde o žádný seznam navštívených míst, ale o to, za čím do dané země jedou a popř. aby to mohli poznat či si prožít dle svých představ.

„Není to o tom navštívit co nejvíc zemí, ale je to o tom co si člověk vybere. Někdo jezdí za zvířatama, někdo jezdí za etnikama jako my, prostě furt je pořád co objevovat.“ (David)

„Nemám potřebu si udělat seznam zemí, kde jsem byla a ten neustále rozšiřovat. To ne, to mi je neskutečně vzdálený.“ (Inka)

5.1.6 Kontakt s místními

Respondenti nejraději získávají informace či doporučení na zajímavá místa, která stojí za to navštívit od místních obyvatel daných zemí. Rozhodně s sebou nenosí průvodcovské knížky, které jsou zaměřené na hlavní cíle turistů. Rady místních jsou pro ně tzv. „k nezaplacení“.

„Pítal som sa miestnych kam sa mám ísť pozrieť, to bolo mnohem lepšie než s nejakým sprievodcom, to bylo super. Väčšinou som dostal odporúčanie niekoho, choď tam, tam je to super. To sa mi páčilo prostě. To bolo fajn.“ (Dodo)

„Třeba když jsme byli v Jordánsku, tak jsme tam potkali lidi, kteří nám doporučili nějaké místo, kam vyrazit, takže jsme tam vyrazili, nakonec jsme tam byli třeba tři, čtyři dny a pak jsme se vrátili zpátky na danou trasu.“ (Inka)

„Nemám rád takový ty komplexy hotelů, tak radši spím u místních, abych se dozvěděl zas něco zajímavýho o tý destinaci.“ (Roman)

5.1.7 Potřeba sdílet

Respondenti se shodují, že člověk má potřebu některé věci, natož zážitky s někým sdílet. Zdůrazňují, že většina zážitků je nepřenosná, proto je přínosem mít po boku někoho, kdo to zažije s ním, pocítí to „na vlastní kůži“ stejně jako on. Vyplývá z toho i to, že si

dané zážitky a poznatky víc užijí, když vědí, že je s nimi někdo, s kým si o dané věci budou moct kdykoli popovídat a později spolu sdílet i vzpomínky.

„Prostě člověk má potrebu s niekým zdieľať. Ako že zážitky, porozprávať si nejaké veci a nie je to o tom, že ok, teraz som v nejaké civilizácii sadneš večer za komp a lebo máš telefon a „počuvaj, vieš čo som videl...“, to prostě nevysvětlíš, ale ak sme tam dvaja a tak to je super. Ťažko ti opíšem ten pocit, keď vidíš cosi, keď máš na sebe pijavice a dáváš je dole... ťažko ti to popíšem. To musíš zažiť“. (smích)“ (Dodo)

„ ... když člověk cestuje sám, tak to jaksi nemá jak sdílet a když se potom vrátí tak lidi kolem vás vnímají jenom velmi malou část těch zážitků, protože většina je nepřenositelná, no.“ (Inka)

„Třeba když jsem jela do Ameriky s kamarádkou, se kterou si dobře rozumím, tak je to prostě potěšení to s někým sdílet že jo. Protože tam jsou občas i náročný momenty, někdy když člověk už měsíc nemůže najít práci. Když člověk přiletí s kufříkem do cizího města a tam nemá naprosto nic. ... proto je fajn, ty zážitky s někým sdílet“ (Zdenka)

5.1.8 Obdiv k lidem, kteří se dokážou pro něco nadchnout

„Nomád“ je člověk v pohybu, potřebuje nějakou aktivitu. Nicnedělání je mu vzdálené. Možná proto, ve svém povídání respondenti zmínili svůj obdiv k lidem, kteří se něčemu věnují, něco je baví, jsou kreativní a nejen, že se sami umí pro něco nadchnout, ale umějí pro to nadchnout i ostatní.

„Třeba já mám rád lidi, který sbíraj známky, který jsou do toho, takový fanatici. Je prostě jedno, co člověk dělá, hlavně je důležitý, aby něco dělal! Aby ho to bavilo, motivovalo a inspirovalo. Takže s lidmi, kteří se něčemu věnují, nebo se snaží něčemu věnovat a něco je baví, tak s těma mám jako hodně společnýho a řekl bych, že jsem stejnej jako oni.“ (David)

„ ... obdivujem ľudí, ktorý sú kreatívny, umí sa pre niečo nadchnúť či nadchnúť ostatných pre niečo.“ (Dodo)

5.1.9 Představa o „jinde“

Respondenti nemají problém se změnou prostoru. Dokážou si představit, že by mohli být někde jinde či že se přestěhují na jiné místo. Jsou odpoutáni od větších citových vazeb k danému místu.

„Ačkoliv mám ráda byt, ve kterým bydlím, tak si dokážu představit, že bych byla i někde jinde, taky si dokážu představit, že třeba je možný, že se přestěhuju. Jsou pro mě důležitější jiné věci.“ (Zdenka)

„Že mám problém s prestěhovaním niekam? Nemám, mňa to je jedno. Skôr to beriem ako že prídem na nejaké miesto, kde časť života žijem. Nevytvaram si nejakú citovú vazbu k tomu. Svoj dom nemám, bydlím v podnájme. Takže nemám problém sa zbalit a odjet' niekam úplne jinde, je mi to jedno.“ (Dodo)

5.1.10 Poznatky se dají přenášet a porovnávat

Respondenti zmiňují, že je dobré cestovat, navštívit tak jiná místa, poznat různé způsoby života, ze kterých si člověk odnese představu a porovnání s tím vlastním. To, mu pak má sloužit k většímu uvědomění si rozdílností ve světě a také k porovnání toho co má doma. Možná si díky tomu začne vážit „věcí“, které považuje za samozřejmost...

„Je jedno kam, jde o to, někde být, vidět tu diverzitu, ty rozdílnosti všude, který člověka nakopnou a uvědomí si to pak hlavně tady doma no.“ (David)

„Ale jinak si myslím, že je to hrozně dobře, že lidi cestujou, protože to, co vnímají normálně, nemusí být normální jinde a to se dá potom krásně přenést zase zpátky do života tady, u nás.“ (Inka)

„Má člověk trošku väčšie prehľad, hej, už možno nereaguje na nejaký veci tak ako predtým.“ (Dodo)

5.1.11 Finanční „nenáročnost“ výprav

Otázka financí je v oblasti cestování její nezbytnou součástí. Někteří respondenti to však nevidí jako nějakou velkou překážku. Zdůrazňují, že záleží na způsobu cestování, který když se „správně“ zvolí, není cestování až tak finančně náročné.

„Ty cesty jsou spíš náročný časově než finančně, protože tím jak cestujete se to dá hodně ovlivnit. Takže jezdíte tím nejlevnějším, tedy spíš autobusama, samozřejmě spíte v nejlevnějších hotelích, pokud to jde tak ve stanech. Jíte v nejlevnějších restauracích, pak se z toho člověk teda většinou pose*e. (smích)“ (David)

„Tyhle ty výpravy nejsou nějak extra finančně náročné. My jsme si brali stany, vařili jsme si polívky, nebo prostě něco jednoduchýho, takže ty náklady jsou vlastně stejný jako v Český republice. Jediný co bylo, tak to byly vlaky. Ale to jsme často řešili tak, že jsme využívali vnitrostátní linky a přes hranice jsme chodili pěšky, takže ty náklady byly opravdu nízké. ... k tomu cestování stačí tak málo. Že je to prostě jeden malej batoh a trocha peněz.“ (Inka)

„Prostě když dělám v tom oboru, tam umím najít letenky za pár korun a vlastně využívám tyhle možnosti.“ (Roman)

5.1.12 Příliš informací vede ke zklamání

Typickým příkladem z každodenního života může být pouhá návštěva kina, kde nás perfektně sestříhané ukázky toho nejlepšího z filmu nalákají na jeho shlédnutí, ze kterého jsme pak většinou zklamání. Buď proto, že nás už nic během filmu nepřekvapilo nebo proto, že děj např. není až tak akční či zábavný, jak se zdálo z ukázek. Obdobně to chodí i s navštěvovanými místy, které jsou v průvodcích prezentovány různě. Respondenti se tak shodli, že už jsou poučení a podrobnému zjišťování informací o daném místě se vyhýbají. Samotné získávání informací a poznávání nechávají až k příchodu na dané místo.

„Pretože, vždy, keď čítaš sprievodcu, tak už tam máš napísané: Navštív toto, toto si musíš pozrieť, tam choď a už tam ideš s nejakú predstavou, a častokrát si sklamaná. To je tak, ako keď vidíš fotky a prečítaš si o Taj Mahal, a keď to je úplne super, perfektné, tak ale prídeš tam a už „toto je ono?“ Také sklamanie častokrát príde. Takže tomu som sa chcel vyvarovať.“ (Dodo)

„ ... když jsem jela poprvý do Indie, tak jsem zjistila, že prostě není dobrý mít všechno zjištěno a mít prostě jasná očekávání, protože pak je člověk akorát tak zklamanej. I když to třeba funguje, tak, jak to funguje, tak už to není ono. Prostě je dobrý to trošku poznávat. Takže už si zas tolik nezjišťuju a poznávám spíš až na místě.“ (Inka)

5.1.13 Spontánnost prodlužování cest

K „nomádství“ bezpochybně patří spontánní rozhodování. To jen potvrzují příběhy respondentů, kterým spontánnost není cizí. Pro to, zda odjet či ještě zůstat se rozhodují dle toho, jak se jim na daném místě líbí nebo podle lidí, které zrovna potkají. Jejich spontánnost v rozhodování a prodlužování si pobytu na daném místě je jistě dána jejich samostatností, povahou, zázemím, které mají doma, ale i bezproblémovým zvládním cizího jazyka.

„ ... přijedu si, jak se mi chce, je to tak, že jedu na dva měsíce, když jedu do Asie tak na dýl ... podle práce nebo podle jak se mi tam líbí, nebo když potkám super lidi, tak zůstanu dýl, když se nudím tak přijedu domů, dávám tomu volnost, podle toho koho potkám nebo tak.“ (Robin)

„Původně jsem tam jela na dva měsíce jako dobrovolník a nakonec jsem tak zůstala dva roky a díky tomu se teďka věnuju zahraniční rozvojový spolupráci.“ (Inka)

„Len, takisto keď som letel do toho Nepálu tak som mal na mesiac víza a nakonec som tam zostal skoro dva mesiace. Tam som bol sám, nemal sem nič nejak v pláne, všetko som si tam nejak robil program ze dne na deň. Zavedl som si zápisník vieš, na písanie, kde som byl, čo sem videl a tak. Odtiaľ som letel do Číny.“ (Dodo)

„ ... zatoužila jsem po tom, být chvíli ve Španělsku. Pracovní povolení získat by bylo náročný. Takže v rámci programu mobility učitelů, jsem si zažádala o to Španělsko, což mi vyšlo na půl roku a potom to už prodloužit nešlo, já jsem tam chtěla zůstat delší dobu, tak jsem si pak vyřídila to pracovní povolení, což bylo opravdu náročný. Takže jsem tam byla rok.“ (Zdenka)

„ ... já když jedu na „inspekční“ cestu a zajišťuju kontakty, tak, že si vezmu auto a jedu třeba na deset dní po Evropě, sháním hotely. Takže vezmu auto a jedu třeba na sedm až deset dní, podle toho jak se mi to líbí nebo jak vydržím dlouho bejt pryč. Jak říkám, tak vezmu auto a přijedu buď ve středu nebo v neděli, prostě, když se mi chce tak přijedu. Nejsem ničím limitovanej, že bych si musel v šest ráno píchnout a tak.“ (Roman)

5.1.14 Místo jako tzv. srdeční záležitost

Symbol srdce je obecně spojován s láskyplnými city a vše co je s tím spojené. „O něco méně“ abstraktnější výraz záležitost je zase obecně spojována s důležitostí nebo

s hodnotami, které tomu přikládáme. V kombinaci potom vznikne všeříkající výraz. V případě respondentů se jedná o místa, která navštívili a považují je ve svém životě za důležité. Taktéž je ta místa natolik něčím okouzlena, že se stala jejich tzv. srdeční záležitost.

„Třeba když jsem byla v tom Španělsku, tam chtěla zůstat jako žít tam, protože jsem tam byla úplně ve svém světě. ... Jako mně se tam líbilo. Prostě jsem si pohrávala s tou myšlenkou tam zůstat na stálo no.“ (Zdenka)

„Taká moja srdcová záležitosť. Je to na Slovensku, dokonca. To je taká dreveničková oblasť, starodrevenice, taký roubenky. Je jich tak asi sedem posledných a niekdo tam už nebýva. Iba na leto do jednej chodí taká babička s dедуškom a oni sú tam len na leto. Tam predávajú trošku suveníry, ale tady chodí málo turistov, strašne. A je to tak v bohom zabudnutém mieste. Také tiché miesto. Je treba tam šlapať hodinu od civilizácie, také fajn miesto. To je taký návrh toho života predtým, nie je tam voda, električka, plyn, nič tam nie je v podstate. Ja tam chodím od svých 15 rokov, aspon raz za rok. Boli časy kedy som tam bol treba trikrát. To je taká ta tradícia, že tam vždy. Tam je to fajn, máš tam ten pocit kludu, zastavenia, uvoľnenie, nemyslíš na nič, prostě to je také splynutí s prírodou, viacej.“ (Dodo)

„ ... já miluju Kalábrii a pokud to jde, tak tam jedeme. Loni jsem tam poprvé nebyl. Jinak každý rok minimálně 14 dní jsem v Kalábrii. To je taková ta srdeční záležitost. My už tam jezdíme přes 20 let, hned jak se otevřely hranice. Příští rok už určitě musím.“ (Roman)

„ ... Afrika, která je pro cestovatele jedinečná a vždy něčím překvapí. Pro mě je to srdeční záležitost, a pokud to bude jen trochu možné, určitě se tam vrátím.“ (David)

„ ... Nareshwadi, taková moje srdeční záležitost. To je škola, kde jsem pracovala. No a tam se vracím, vždy se snažím mít aspoň jednu práci v Indii, tak abych se tam mohla zastavit a podívat se jak se ta škola dál rozvíjí, protože pokaždé, když tam přijedu, tak tam je něco nového.“ (Inka)

„ ... třeba Singapur, nebo teď se vracím do Tokia, to jsou takové moje nejoblíbenější destinace, pak bývám v Asii, Miláno, Paříž, ale Tokio a Singapur, to jsou takové dvě top, to klidně za rok dvakrát, to je bomba! (úsměv)“ (Robin)

5.1.15 Potřeba vlastní postele

Zajímavým zjištěním se stala vazba některých respondentů (leckdy i citového rázu) na vlastní postel. Jedná se o potřebu spát ve své vlastní posteli. Vlastní postel někteří respondenti vnímají jako důležitou věc a součást svého života.

„Takže pak spíš to vyčerpání, už přinášelo samo sebou tu vzpomínku na vlastní postel, pokoj a na sucho a suchý boty a tak. (smích)“ (Gabriela)

„Dobrá postel, což samozřejmě u mě je důležitý, protože na těch cestách to je občas fakt šílený někdy. (smích)“ (Roman)

„... sú ľudia, ktorý musej ísť domov, lebo vedia, že tam se najlepšie vyspí, len ve svej posteli.“ (Dodo)

Avšak najdou se i výjimky, kdy potřeba spánku ve vlastní posteli není až tak markantní, nebo spíše žádná.

„Mňa to je jedno. Môže to byť tím, že ja mám zlú posteľ (smích) ale mňa to nevadí prespať na gauči, na karimatke na balkoně v letě, ja s tím nemám žádný problém. Mňa to je jedno.“ (Dodo)

5.1.16 Lidé se navzájem vzdalují

Respondenti poukazují na to, jak se lidé navzájem vzdalují. V této souvislosti zmiňují i dnešní vyspělou technologii, bez níž by si to málokdo dnes dovedl představit, avšak která je možnou příčinnou zmiňovaného vzájemného vzdalování se...

„... zároveň tu je ta druhá stránka věci, kdy jsme ve stresu, zapomíná se na výchovu dětí, lidi spolu nemluví, spíš si píšou smsky, nebo jsou na internetu..mají špatný partnerský vztahy.“ (David)

„... že ľudia sa vzd'ajújú sami sobě. Aj skrz ty všetky sociálne siete, kedy rozprávate s počítačom.“ (Dodo)

„... před lety to nebylo takové. Mám pocit, že i čas přispívá tomu, že jsme čím dál víc vzdálený jeden druhýmu.“ (Gabriela)

5.1.17 Není nad osobní kontakt

Jak již bylo zmíněno o odstavec výše, respondenti pocítují, že se lidé navzájem vzdalují. Upřednostňují tedy osobní kontakt, který je pro ně důležitým aspektem, jak v pracovních záležitostech, tak i v těch soukromých. Zmiňují např. první dojem či vnitřní pocity, které získávají z osobních setkání jako jedinečné.

„Za prvé, to co dělám je o osobních kontaktech. Je to všechno o prvním dojmu. Jak na mě třeba zapůsobí ten majitel, jak se s ním domlouvám. My to máme po internetu už předjednaný, ale ten osobní kontakt tam prostě musí být. A já už za ty léta trošičku z toho chování poznám.“ (Roman)

„Protože do té doby jsem komunikovala s někým, koho jsem vlastně neviděla. Fakt jsem to tak nějak cítila za vhodné jim poděkovat osobně. A je jiné, než když jim to „jen“ napíšete do dopisu, když jste toho člověka v životě neviděli, nebo když tam potom stojím před nimi a mám tu možnost jim to s úsměvem říci osobně.“ (Gabriela)

„Já mám pocit, že to o chvíli bude také... som z toho jakýsi smutný a sklamaný, že sa stretnem s nejakým človekom a on nebude vedieť ako má reagovať, že nebude vedieť ako má normálne rozprávať, príde boj s emóciami.“ (Dodo)

5.1.18 Frustrace z cílů

Ve dvou případech se respondenti zmínili, že si raději nevymezují žádný pevný, přesně daný bod či cíl, kterého by chtěli dosáhnout buď do určitého věku, nebo během života. Domnívají se, že bez vymezení těchto cílů jsou svobodnější a více v poklidu.

„Člověk je takový víc svobodnější bych řekla, když se neupíná na nějaký bod, který třeba v šedesáti zjistí, že už se neuskuteční.“ (Gabriela)

„Je těžký si dělat cíle, člověk se pak kvůli tomu jen trápí, když to nevyjde.. To mě naučily ty castingy.“ (Robin)

5.1.19 Neobvyklé zážitky z cest

Jak to bývá, i „obyčejný“ člověk, který občas vycestuje ze svého místa bydliště, získá alespoň pár zážitků jakéhokoliv charakteru. Natož lidé, kteří cestují podstatnou část svého života. Respondenti během svého povídání zmínili zážitky, na které rádi vzpomínají a které v nich vyvolávají pozitivní emoce.

„ ... byl třeba velký zájem, že se s námi chtěly děti setkat, měli možnost přijít za námi, sáhnout si na nás (smích). Ale byl pro ně velikánskej zážitek pro mnohé vidět bílýho člověka, protože někde jsou oblasti, kde mají hodně tmavou pleť, tak se třeba stalo, že přišla holčička ke mně a začala mě škrábat kůži, jestli to fakt není make-up, že jsem tak bílá (smích). A my jak jsme byli unavenější a unavenější tak jsme ještě ztrácely barvu víc a víc a byli jsme bělejší a bělejší. (smích)“ (Gabriela)

„To třeba v Japonsku, jsem vstal v pět ráno kvůli práci, jdu po ulici a tam bylo asi dvacet dělníků, opravovali silnici a ten hlavní, jejich šéf, byl před něma, pustil hudbu přes kazeťák a začali dělat normálně rozcvičku, venku, ráno na ulici, v těch přilbách, oranžových vestách, tam začali tancovat. Japonci, než jdou něco dělat, tak si prostě zacvičej (úsměv). To se mi ta hlava při chůzi opravdu vrátila. (smích) To je fakt bomba.“ (Robin)

„Jsem starý skaut a naštěstí mám i dobrý smysl pro orientaci a risknul jsem to a špřtal všechny možné dostupné prameny. Tehdy žádný Google, počítače apod. nebyly. Tak jsem si to uložil v hlavě asi tak jako špion vysazený v nepřátelském týlu, který se musí chovat, jako by to tam odjakživa znal. Bylo to náročné, ale nikdo z klientů netušil, jak mi bylo v duchu někdy úzko a přitom jsem to suverénně zvládal. Že jsem tam poprvé jako všichni ostatní, tím jsem se ovšem nechlubil. ... Vzpomínám třeba, jak jsem se přes zimu špřtal na třítydenní okruh Španělskem, Portugalskem, částí severní Francie, včetně Gibraltaru a Ceuty na africkém pobřeží. Bylo to skoro 30 historických měst, katedrál a dalších zajímavostí s bohatou historií, což znamenalo vymýšlet si okruhy, zhruba odhadnout dobu trvání a neplést si jedno s druhým. Pak denně do půlnoci si opakovat, protože nikdy bych nechodil s knížkou nebo poznámkami, či dokonce s mapkou či plánem v ruce. Díky tomu mi byly potom svěřovány další místa i státy a i když jsem tam byl stejně poprvé jako ti, které jsem s těma místama seznamoval. Spokojenost byla dokonalá a tak jsem se pak dostal třeba i do Thajska, Číny, Singapuuru, Malaysie.“ (Lubor)

5.2 Typologie respondentů

V této kapitole chci přiblížit analýzu typů zkoumaných respondentů. Samozřejmě, v detailech se respondenti liší, avšak to hlavní, z jakého důvodu cestují, mají společné.

Respondenty jsem roztřídila do čtyř skupin, které jsem nazvala „typologiemi“ a každé z nich jsem pro odlišení určila číslo. Kritériem pro přiřazení respondentů do daných typologií byl společný znak, kvůli kterému cestují.

V případě „typologie 1“ se jedná o respondenty Gabrielu a Robina, jejichž společným znakem v jejich cestování je zaměstnání. Samozřejmě, že se novým zážitkům a setkáním s novými lidmi nebrání, avšak ten pravý důvod, kvůli kterému opouštějí své domovy je právě jejich zaměstnání.

Respondenty Lubora a Romana jsem zařadila do „typologie 2“. Jejich společným znakem je to, že se jejich „koníček“ cestování stal nakonec i jejich zaměstnáním. Avšak na soukromé cestování nezanevřeli a svému „koníčku“ se věnují i nadále, samozřejmě již s jistými časovými omezeními.

Naprosto odlišná „typologie 3“ od těch předchozích dvou, skýtá pouze jednoho respondenta, Vítku. Jeho důvod, proč tráví život na cestách je výjimečný. Především tkví v tom, že nechce zahodit možnost, kterou má díky mateřské dovolené své ženy a nepovinnou docházkou dětí do mateřské školy. Sám Vítek to označil za „ takové tříleté okno“ jak si užít raného mládí svých dětí, popř. jim pomoci nasměrovat jejich postupné dospívání. Jde mu tedy o to, užívat si s dětmi a se svou ženou každého dne v zázemí jejich pojízdného domu, resp. karavanu.

Poslední a na respondenty nejobsáhlejší typologií je „typologie 4“, do níž jsem zařadila Davida, Doda, Inku a Zdenku. Jejich společným znakem je především to, že všichni cestují, kvůli poznávání světa. Ale jak jsem již zmínila, v detailech se respondenti liší, např. David se více a jiným způsobem zaměřuje na poznávání etnik a kultur než Inka, která se o způsob života místních lidí na svých cestách také zajímá. Umístění na dimenzionální škále mi pro tuto práci nepřijde až tak podstatné, jako zjištění jejich společných znaků. U těchto čtyř respondentů je to rozmanité. Na cesty se vydávají kvůli přírodě, poznávání nových kultur, etnik, lidí, kvůli novým zážitkům, porovnání odlišností, a to každý v různém měřítku.

Naprosto odlišný důvod, který stojí za to zmínit, má respondentka Zdenka, která se na cesty vydává jak kvůli rozmluvení cizího jazyka, tak kvůli teplu a slunci, které v České republice přes zimu postrádá. Označuje se za „teplomila“, kterému zdejší podnebí nesevďčí.

„ ... mně je tady ta zima dlouhá, já jsem takovej teplomil, takže tíhnu k těm tropům, který mě prostě dělají dobře (úsměv). A v zimě mám tady takovou tu depku z toho jak to je tady šedivý. Takže cíl je prostě slunce v lednu, to co potřebuju. Změnit prostředí.“ (Zdenka)

Pro větší přehlednost slouží vytvořená tabulka typologií respondentů a jejich společných cestovatelských znaků.

Tabulka č. 1: Typologie respondentů a jejich společných cestovatelských znaků

Typologie	Respondent	Společný znak
Typologie 1	Gabriela	Cestují kvůli zaměstnání
	Robin	
Typologie 2	Lubor	"Koníček" se jim stal zaměstnáním
	Roman	
Typologie 3	Vítek	Život na cestách jako šance nepropásnout růst svých dětí a být tak s rodinou
Typologie 4	David	Cestují kvůli přírodě, poznávání nových lidí, kultur, kvůli porovnání; novým zážitkům,...
	Dodo	
	Inka	
	Zdenka	

Zdroj: Pavla Jentschková

5.3 Výsledky na základě výzkumných otázek

Tato kapitola je zaměřena na výsledky výzkumu, ke kterým jsem dospěla prostřednictvím výzkumných a jejich dílčích otázek.

5.3.1 Co vede respondenty k životnímu stylu „nomádství“?

První výzkumná otázka se zabývá tím, z jakých důvodů respondenti neustále cestují. Odpověď na tuto otázku jsem již přiblížila v předchozí kapitole „Typologie respondentů“. Kdy respondenti cestují kvůli svému zaměstnání, dále kvůli tomu, že se jim „koníček“ cestování stal zaměstnáním, kdy tedy působí v oblasti průvodcovství, nebo jsou na cestách se svou rodinou a tráví tak společně veškerý čas, či cestují kvůli poznávání světa, přírody, nových lidí, kultur, kvůli porovnávání odlišností či novým zážitkům.

Respondenti mají počátky cestování zapamatované již z dětství, kdy cestovali se svými rodiči. Postupně, jak dospívali, někteří využívali různých výměnných pobytů

v rámci svého studia. Za zlomový bod, by se dalo považovat dosažení plnoletosti a s tím spojená maturitní zkouška, po níž většinou respondenti odjeli do zahraničí.

„Tak jako nejdřív jsem jezdila s rodičema, potom se třídou, jsme jeli třeba i do zahraničí, po Evropě a tak. Asi hnedka v těch osmnácti, po tý maturitě jsem jela na takovej dlouhodobější pobyt v zahraničí. Pak jsem taky byla v rámci Erasmu v Amsterdamu v Holansku. A pak jsem na čtyři měsíce byla taky v Americe, nejdřív jsem byla na Floridě v Orlandu a pak už jsem si vybrala San Francisco. Já jsem se nedostala na vejšku, na kterou jsem chtěla, takže jsem se vlastně rozhodla jet do Anglie jako au-pair a to bylo asi na sedm až osm měsíců.“ (Zdenka)

„Cestovat jsem začal už tak v těch sedmnácti, tu první cestu jsem měl v sedmnácti. Ale v tomhle věku jsem nejezdil na dlouhé cesty, to bylo tak na měsíc, pak půl roku nic, to bylo kvůli škole, po maturitě už jsem pak hnedka odjel, árié...“ (Robin)

„No, tak já jsem tak nějak cestovala s rodičema od malička, kam to šlo. A potom samostatně, řekněme, od třeba 15-16 let, spíš teda jako po českých krajích. A do zahraničí řekněme od nějakých 18-19 let, nějaká ta Ukrajina, Rumunsko...“ (Inka)

Komparace důvodů, které respondenty k cestování vedly tehdy a které v současné době je velmi individuální záležitostí. U někoho zůstaly stejné, u někoho byly změněny kvůli zaměstnání nebo kvůli nové roli v životě, anebo se změnily úplně. Respondenti se však shodli, že to „hlavní“ - chuť cestovat, tam zůstalo.

U respondenta Vítka zůstaly jeho důvody stejné, v ničem se nezměnily.

„Rozhodně stejný, hlavně je potřeba mít na paměti, že děti půjdou do školky a žena nebude na mateřské věčně. Takže je teď vlastně jedinečná příležitost. Takové tříleté okno.“

V případě respondentů Romana a Inky zůstávají jejich důvody v jádru stejné, avšak s drobnou změnou v pozadí, tedy zaměstnáním.

„Tak ten impulz je asi pořád stejnej, baví mě to cestování, baví mě poznávat nové lidi i nové kraje. Teď už je to sice trošku něco jinýho, když je to moje životnost, takže si musím i vydělat.“ (Roman)

„... to hlavní tam zůstalo. A to, mě stejně vždycky nejvíc zajímaly ty místní lidi, to jakým způsobem žijou, jakým způsobem přemýšlí, co je třeba pro ně důležité atd. Protože si

myslím, že se dá od nich strašně moc učit. Takže to mi více méně zůstalo. Z toho co, teď poznávám víc, já se v posledních pěti letech pohybuju v zahraniční rozvojové spolupráci, tzn. že se na to dívám už trochu odborněji. Třeba jaký jsou místní problémy, který ty lidi řeší apod. A co se týče přírody, no asi už míň chodím do přírody a víc jsem v civilizaci, když to tak řeknu.“ (Inka)

U respondenta Doda proběhla největší změna v tom, že se stal otcem, tudíž musí (oproti dřívějšímu) omezit své cestovatelské touhy, protože si nemůže dovolit ztratit zaměstnání.

„Prvé to bolo tak, že nemal som peniaze na to napríklad, ale išiel som. Požičal som si a potom som to vrátil. To som rešil takto. A teraz by to muselo byť niečo, fakt silné. Nejaká výprava do Tanzanie, lebo niekde. Inak som hlavne tým cestovaniu chcel vypnúť hlavu, taký reset. A druhá vec, chcel som zpoznať tu inú kultúru, ty odlišnosti a nejak to porovnať vlastne, teraz som hlavne limitovaný tými možnosťami. Keď že mám syna, že, takže nemôžem si dovoliť ztratiť nejak zamestnání. Takže tým pádom som týmto spôsobom nejak limitovaný.“ (Dodo)

Důvody respondenta Robina se naprosto změnilly. Možná to je i tím, že během kratšího období změnil svůj přístup k životu.

„No, modeling, i když vlastně dřív jsem to dělal spíš pro to cestování a teď to dělám spíš pro tu práci, pro modeling. Dneska nejedu proto, že jedu do Japonska, ale proto, že si jedu vydělat víc, takže jakoby je to nakonec obráceně, když nad tím tak přemýšlím...“ (Robin)

Místa, která respondenti navštívili, uvádím v přehledu přiloženém v Příloze č. 2 (str. 64). Avšak kvůli naprosté jedinečnosti a nápaditosti respondenta Lubora, zmiňuji jeho tematické cesty již nyní.

„ ... jsme si dělali tematické cesty zpravidla měsíc trvající a tak. Tedy po stopách Mayů, Aztéků, Olmeků, Zapotéků a tak tedy sedm států Mexika, Guatemalu, Honduras, San Salvador a Belize. Další rok Jižní Ameriku - Argentinu od vodopádů Iguazú přes Patagonii až na jih k ohňové zemi, Chile, Bolívii a Peru s ukončením na Macchu Picchu. Takže to byli zase z velké části Inkové a španělští dobyvatelé. V dalším roce jsme poznávali měsíc severní Indii. Prostě rádi poznáváme jiné kultury, jejich náboženství, zvyky, způsob života a architekturu. Taky jsme navázali na Alexandra Velikého, Římany, Křižáky...“ (Lubor)

Pro určení, zda respondenti mají vytyčený cíl cesty nebo trasu a cíl nechávají náhodě tzv. „kam je nohy donesou“ jsem zvolila tři kategorie. První kategorii jsem nazvala „Plánování s odchylkami“ ve smyslu hrubého plánu či určité představy o cestě. S tím, že odchylka z trasy je u respondentů možná, avšak je nutné se zase vrátit na původní trasu. Do této kategorie spadá případ Davida a Inky.

„Spíš je tady ten čas, kdy je téměř vždycky nějaký plán, hrubý plán. Prostě máme těchto deset míst, které chceme za ten měsíc navštívit a snažíme se to dodržet, ale potom i takový ty menší, když se dozvíme, že tady vedle města je 200km nějaký vodopád, o kterém jsme nevěděli, tak uděláme takový ten výlet a zase se vrátíme na tu cestu.“ (David)

„Je to oboje. Já strašně ráda plánuju, takže mám nějakou představu, ale více méně je to potom podle pocitů. Když nám doporučili nějaké místo, kam vyrazit, takže jsme tam vyrazili ... pak jsme se vrátili zpátky na danou trasu, ale s tím, že jsme třeba stopovali. Takže to, kam přesně dojde, to vlastně nikdy nevíte, takže i to je součástí, takže je to o to zajímavější.“ (Inka)

Druhá kategorie s názvem „Úplné plánování“ charakterizuje cestování respondenta Vítky, který vše plánuje, avšak chce postupně plánování omezit, na aktuální potřeby při cestách.

„Jsme začátečníci, karavan máme sotva rok, takže zatím plánujeme více. Ale právě tu Sicílii chci naplánovat jen do prvního kempu (asi někde v Rakousku) a zbytek cesty plánovat podle aktuálních potřeb.“ (Vítek)

A poslední, třetí kategorií je „Nahodilost cest“, která se týká respondenta Doda a Robina. Ti upřednostňují volbu trasy a cíle náhodně. Samozřejmě, každý v jiném kontextu. Dodo se vydává na neplánované cesty, aby na něj vše mohlo působit přirozeným způsobem. Plánuje pouze tehdy, když se chystá zdolat nějaký vrchol v horách. Kdy potřebuje vědět, jak vypadá terén a jaké překážky skýtá, také se zajímá o to, jaké vybavení ke zdolání vrcholu bude potřebovat. Robin nemá vytyčený cíl, poměrně spontánně se rozhoduje, kam pojedou a kam ne, ale samozřejmě to vše za předpokladu, že na daném místě na něj čeká práce.

„No, také ty väčšie výpravy boli také skoro náhodné, že vyslovene, často krát to bolo o tom, že som odmietal študovať akýkoľvek materiál k tomu dopredu, kam idem vlastne. Chcel som nechať pôsobiť to prostredie, krajinu, ľudí na mňa, tak ako to je.. na ty hory, to

si naplánujem, kam ideme a zhruba približne cestu. Že vieme, kam sa máme dostať a už tam na mieste vidíme, že ako teda. Nie je to úplne dopodrobna naplánované. Ale na ty hory, na vrchol, ktorý idem si musíš vziať mapku k tomu, aké tam sú obtiažné veci, budeš potrebovať lano lebo nebudes potrebovať lano a aké ďalšie veci potrebuješ.“ (Dodo)

„To zas nee, mám vlastne ty manažery a ty mi nabízej tu práci a já jenom říkám „tam nepojedu“ nebo „já chci támhle“ a oni to zas zkusej a pak mně daj ty ohlasy.“ (Robin)

Většina respondentů je vázáná pevným termínem, kdy se musí vrátit ze svých cest. Nejčastějším důvodem je jejich zaměstnání.

„Ta doba návratu je vždycky předem daná no, vzhledem k dalším povinnostem.“ (Inka)

„Ve Španělsku ne, to jsem jela s tím, že to mám otevřený, teda až po získání pracovního povolení. Jinak pak, když tady pracuješ a máš danou dovolenou, tak to máš naplánovaný kolik času na to máš.“ (Zdenka)

„ Takže si to přeskládám tak, aby to šlo. Samozřejmě, že to ovlivní ty přednášky, takže v létě přednášky nejsou, nejsou ani školy, takže my jezdíme hlavně v létě. Protože to není ta práce v uvozovkách. Předtím jsem dělal výškový práce, takže to jsem jezdil hlavně v zimě, protože se nedalo viset na laně, protože byla zima. (smích)“ (David)

„ ... teraz som už dva roky tu v jednej firme a tam už si to nemôžem dovoliť. Tak môžem si to u zamestnavateľa zariadiť. Keď príde pomuka zaujímavá, tak sa nad ni vždycky zamyslím. Ja viem, že môžem na mesiac odísť z roboty, ako že v kuse, to sa dá.“ (Dodo)

Samozřejmě, najdou se i výjimky, jako Vítek, který pracuje během svého cestování a domů se vrací spíše kvůli formálním záležitostem.

„ ... já pracuji u počítače.. Po pravdě, důvodem k návratu jsou zpravidla organizační povinnosti, jako například potřeba nějakého podpisu, nebo ona plná schránka. Anebo si dáme pro konkrétní cestu předem nějaký časový prostor a ten rámcově dodržíme.“ (Vítek)

Respondenti se ve většině případů shodli na tom, že cestovat s někým je mnohem lepší, než být na cestách sám. Jak již zaznělo v kapitole „Zjištění daná kódování“, člověk má potřebu sdílet své zážitky, zkušenosti s druhými lidmi.

„Vždycky s někým, v malých skupinkách, řekněme od dvou do šesti lidí.“ (Inka)

„Třeba do té Anglie, úplně poprvý jsem jela sama. A potom už většinou s někým. Ono to je samozřejmě jednodušší v něčem.“ (Zdenka)

„Určitě s někým, nejčastěji s manželkou a přáteli.“ (David)

„S mojí rodinou, tedy s mou ženou a našimi dětmi.“ (Vítek)

Rozhodně zajímavou záležitostí jsou průběhy výprav respondentů, kde jejich škála je natolik rozmanitá, že je uvádím v přehledu v Příloze č. 3 (str. 66).

Respondenti své nabyté zkušenosti z cest hodnotí pouze kladně. Cestování jim rozšířilo obzory, vnitřně je obohatilo a stalo se pro ně i zásadní životní zkušeností. Z toho důvodu je nenapadl jediný důvod, proč by je měli hodnotit negativně.

„Určitě kladně, mně se nikdy nic extra špatného nestalo. Nebo jako vůbec nevím, že by se mi stalo něco jako nepříjemného.“ (Inka)

„Jednoznačně kladné! ..rozšířila jsem si obzory..“ (Gabriela)

„Kladně. Jednoznačně jde o zásadní životní zkušenost.“ (Vítek)

„No jenom kladně. Já myslím, že to může jenom obohatit. Takový vnitřní obohacení a rozptýlení.“ (Zdenka)

Zajímavým zjištěním je, co někteří z respondentů považují za nejsilnější zážitek ze svého cestování. Nejedná se pouze o „dobrodružné či adrenalinové“ zážitky, které se k cestování pojí. Ale o jakési vnitřní zážitky z toho, že vůbec mohou cestovat a svůj život si tak utvářet dle svých představ.

„Pro mě je zážitek už jen to, že můžu cestovat, nejenom utratit a podívat se, ale je to o tom, že spíš investuju, dívám se, poznávám místní lidi, to je pro mě největší zážitek, že já poznávám ty kultury, dneska to je pro mě největší zážitek, předtím to bylo, „hele, já jsem byl na párty, kde byl Bruno Mars, měl tam narozeninovou párty“, to mě zajímalo dřív. (smích) Teď mě zajímá, že tam přijedu, poznávám a žiju tam svůj život, mám volnost, můžu se rozvíjet, jak chci.“ (Robin)

„Možnost být venku a současně mít domácnost na dosah ruky. Být pokaždé jinde a přitom doma. Řešit zdánlivě běžné potřeby (voda, odpad, toalety) v novém prostředí. Zásadní zpomalení cest a opuštění dálnic a s tím související intenzivnější poznávání.“ (Vítek)

V případě Zdenky se jedná o trochu jiný pohled, v tom, že neshledává žádný rozdíl v prožívání silnějších zážitků, když je na cestách nebo doma.

„Jako nemůžu říct, že by moje nejsilnější zážitky byly z cest. Jako ten pocit, kterej zážívám je úžasněj, já ho vlastně potřebuju ke svému životu, prostě poznávat tu novou zemi a konfrontovat se s těma místními lidma, nějakým způsobem se s nima prostě dorozumívat, to je fajn, zážitků je spousta, ale nemůžu říct, že by to byl zásadnější zážitek, než kterej jsem prožila v nějaký jiný situaci tady doma.“ (Zdenka)

Respondenti většinou nevnímají, že by cestováním před něčím utíkali. V případech, kdy si uvědomili, že svým způsobem utíkají, tak zmiňovali „útěk“ před stereotypem či za nevšedními zážitky, nebo výjimečně z důvodu načerpání energie k řešení problémů.

„Přesně tak, s radostí rozbořím svůj stereotyp života. (úsměv) Prostě jsem vystoupil ze stereotypu proto, abych si život víc užil. Hodně lidí vnímá změny jako riziko nebo hrozbu. Ale pravda je taková, že změny jsou nástrojem inovace a proto bysme se jich měli obávat co nejméně. Život bude barevnější.“ (Vítek)

„Ten stereotyp, to jo, to nemám rád. A taky utíkám za zážitkama třeba za zemětřesením, to jsem několikrát zažil v Japonsku, mě to prostě láká, tady to nezažiješ.“ (Robin)

„ ... moje cestovanie nie je o tom, že utiekám preč. Ale pomože ti určité vyčistiť si hlavu, nabrat energiu a vrátiš sa a problém, ktorý si nevedel ako vyriešiť ty dva tri roky tak zrazu prídeš a povieš dobre, bude to takto a si taká rozhodná v tom, ti to dá silu vlastne. Takže skôr takto.“ (Dodo)

Shoda u respondentů panuje v jejich pohledu na svět, co se jeho velikosti týče. Všichni vnímají svět jako dostatečně veliký a zdůrazňují, že je stále co objevovat.

„Je, je obrovský. Tam, to vůbec, furt je někam jezdit. I kdybych teď vyjel od baráku a vrátil se za 50 let tak stejně bude spousta míst, který bych neobjevil.“ (David)

„ ... já myslím, že je tady ještě spousta věcí, který se dají objevovat a spousta věcí, který se daj třeba měnit a nad kterýma se dá zamýšlet. Takže si myslím, že tady je stále velké pole působnosti.“ (Inka)

Názory respondentů na masový turismus by se daly rozdělit do tří skupin. Do té první by spadaly názory o jeho „devastaci krajiny“.

„Prostě masový turismus je totálně devastující na ty destinace, kam se jezdí. Ať už jsou to kmeny, tam je to asi nejfatálnější, ať už to jsou přírodní památky. Všechno je hrozně znát, jakmile potom dupou lidi. Já to chápu, má to za následek obrovské zvýšení aero linek, chápu to, tím, že cestuju, chápu, že chtějí cestovat i ostatní. Ale má to devastující účinky na ty místa, který se navštěvují no.“ (David)

„ ... trápí mě ten pohled na překrásný pobřeží, kde se vystaví jeden hotelovej komplex vedle druhýho. Já jsem pro trvale udržitelnej rozvoj, a to co se tam kolikrát vybuduje není k rozvoji ani místní komunity. Naopak to tu místní komunitu mění, aniž by to ale chtěla. To je to, co mi vadí, není mi to sympatický.“ (Zdenka)

Do druhé skupiny by se řadily názory „o skvělém byznysu“.

„Je to byznys jako každý jiný. Když někdo neumí anglicky a nikdy neobjednával hotel nebo letenku přes internet, tak nemá moc na výběr.“ (Vítek)

„Podle mě to je podnikání jako každý jiný (smích). Je to byznys. Ale dá se udělat taky udržitelným rozvojem, to záleží i jak my vychováváme lidi, kteří cestujou.“ (Inka)

A do třetí skupiny se řadí názor Romana, který se v masovém turismu pohybuje. Vidí v tom jakousi „pomoc“ těm lidem, kteří neumějí cizí jazyk nebo neovládají práci s počítačem.

„ ... ty mladý s náma moc nejezděj. A když jo, tak to jsou opravdu takový ty turisti. Za prvé ty mladý lidi už jazyky uměj, takže pro ně není taková ta jazyková bariéra a navíc nemaj problém s tím, zajistit si ubytování přes internet. Přece jenom ty starší už s tím maj větší problém, tak využívaj našich služeb.“ (Roman)

Samotná specifikace vlastního životního stylu byla pro respondenty velmi obtížná. Většinou začínala delším zamyšlením se a poté slovy „ježiš“ či „já nevím“. Ve výsledku však většina k nějaké specifikaci došla. Společným rysem jejich životních stylů se pak stalo to, že především „dělají to, co je baví“.

„ (zamyšlení se) Noo, řekněme, stále v pohybu!“ (Inka)

„Ježiš, já nevím. (zamyšlení se) Zatím cestuju, snažím se dělat to, co mě baví. Teď už si uvědomuju jednu takovou změnu, kdy se vrhnem do dítěte.“ (David)

„(zamyšlení se) Ťažká otázka! Nevím, je treba všetko specifikovať? Nevím ako všetko shrnúť v podstate.. Je to chaos, organizovaný chaos! (smích) Pripisujem dôležitosť a priority nejakým vecem, ktoré vidím ja z môjho hľadiska, čo je treba úplne v rozpore z hľadiska druhých ľudí. Ja som živelný typ, rád provokujem ľudí...“ (Dodo)

Část respondentů nemá pocit, že by žila odlišným způsobem než ostatní. Většinou je to z toho důvodu, že jsou obklopeni lidmi, kteří žijí podobně jako oni.

„No ani ne. Protože jsem obklopena lidma, který to maj podobně i když vím, že možná to někomu přijde odvážnější než u ostatních. Ale zase jsem se obklopila přáteli, který to maj podobně, takže mi to přijde úplně normální..“ (Zdenka)

„No, já, že se pohybuju v cestovním ruchu a tam všichni cestujeme, všichni se bavíme o cestování a pro nikoho to není zas tak něco neobvyklého letět na Bali a tak, takže takovej pocit nemám, že bych žil v jiným světě, to ne.“ (Roman)

A naopak někteří cítí, že žijí odlišně než jejich okolí nebo v to doufají.

„To asi jo, no. (zamyšlení se) No, možná nějaká taková velká asi, jak bych to řekla, dynamičnost, když to tak řeknu. Neustálý pohyb, zkouším pořád něco nového apod. Cestuju do oblastí, kam by třeba moji přátelé úplně nevyrazili atd.“ (Inka)

„Doufám. Ostatní jsou pro mě z valné většiny politováníhodní. Neznají sami sebe. Nadávají na okolí, ale nemají chuť se změnit.“ (Vítek)

V otázce, zda se respondenti považují za tzv. nomády, převažovala záporná odpověď. Pro tuto odpověď respondenti zmiňovali důvody jako např. že na cestách netráví tak dlouho dobu, aby mohli být „nomády“ či, že nejsou objeviteli.

„Já si myslím že ne, protože tady to cestování ještě není takový, jak bych si představoval, takže já se za nomáda jako takového necejtím. Prostě na to cestuju, jakoby krátkou dobu vždycky.“ (David)

„No tak jako, jsem skoro pořád toho půl roku doma, takže nemám pocit, že bych byl nějakej cestovatel, kterej cestuje pořád po světě.“ (Roman)

„Nejsem ten nomád objevitel, ale průvodce sobě i jiným předem připravený.“ (Lubor)

Ti, co odpověděli kladně zároveň zmínili některá svá „ale“, jako např. ve smyslu hodnot, zaměstnání či tuláctví.

„(zamyšlení se) No, právě jsem o tom jakoby přemýšlela, ale já mám právě pocit, že nemůžu být označena za nomáda, když jsem se vrátila zpět k rodině a tak se trochu ukotvila. Ale z hlediska hodnot asi jo“ (Zdenka)

„Asi jo, řekl bych, že jo, ale nejsem ten, co jezdí za zábavou..tam je víc druhů že jo. Já to mám kvůli práci.“ (Robin)

„No, (smích) asi jo, v tom smyslu, že pořád někde lítám. Jako kdyby mě tak někdo přímo nazval, tak to asi ne, ale něco ve smyslu cestovatelky nebo něco takovýho tak už jsem na sebe slyšela, no. Takže je to možné. Ale v tomhle tom smyslu je mi to nomádství nebo takový to tuláctví bližší, než turistika.“ (Inka)

Z mého pohledu považuji za skutečný model „nomáda“ respondenta Doda, který se za „nomáda“ i považuje.

„Jo, napadlo me to, porad me to jeste napada... Nevim jak to popsats co nejlepe.. Je to obcas takovy ten nutkavy pocit vsechno hodit za hlavu, spalit vsechny mosty, jit a hledat, i kdyz presne nevim co, snad sebe sama. Jit a nechat na sebe vsechno pusobit a menit se v case, zaroven davat to nejlepsi co je v tobe ukryto, pomoct jak to jen jde, ten pocit je neuveritelna sila, mit pro co zit... A jo, slysel jsem i videl, kamarady, zname, kteri rikali, Ty jo, ten se sebral a jel cestovat... jini: ten mel vzdycky toulave boty...uz by se mel usadit, mit zenu, deti, porad nekde lita...Ty jo, zavidime Ti, ja bych to nesved... aaa, pan cestovatel se zastavil...no co? kam to bude tentokrat? jeste Te to drzi? atd.“ (Dodo) *(pozn. na tuto otázku zodpovězeno prostřednictvím mailu; zanechán dialekt respondenta)*

Vycházím samozřejmě z jeho povídání, kde v porovnání s ostatními respondenty vnímá některé skutečnosti odlišně, jako je např. jeho pohled na cíl. Zmiňuje, že i cesta může být cíl a že právě ona je častokrát daleko krásnější než samotný cíl. (O tom se také zmiňuje Maffesoli)

„ ... i cesta môže byť cieľ, častokrát to je také, že cieľ tam je, za ktorým ideme možno, ale čo sa stane cestou to niekdo nevie. Ale neteším sa na ten cieľ, ta cesta je častokrát vela krajsia než ten cieľ samotný.“

K cestám se Dodo rozhodoval velmi spontánně a impulzivně, dle svých vnitřních potřeb.

„Veľakrát to bolo impulzivne, musim povedať. Buď som mal dosť roboty a potreboval som vypnúť, vyčistiť hlavu alebo to bolo tak, že ma celý svet nas*al alebo s priateľkou to nebolo dobre lebo po rozchode úplne ideálna vec prostě cestovať! To je nádhera! Takže je to takého impulzivného charakteru. Že častokrát som si povedal, že toho mam úplne plné zuby, že už potrebujem niekam jet a vypnúť a to bolo tak, že sadneš za počítač, zoženieš letenku prípadne a potrebuješ prachy samozrejme. (smích)“

Respondent Dodo zažil naprosto cestovatelské dvouroční období, plné neomezených možností, svobody a spontánnosti.

„Vtedy som mal neomezenou možnosť, vlastne. To som mal také dva roky, že som nepracoval vôbec. To bolo po návratu z Anglicka, to som dva roky nerobil, absolutne. To som mal financie z Anglicka, to som si nasporil a pak som je všetky procestoval. Takže mi bolo úplne jedno kedy sa vrátim. Lebo som nebol limitovaný pracov, že človek musí ísť do práce vtedy a tedy. Takže mi to bolo úplne jedno. To bola absolutna svoboda, flexibilita, jinak finančná samozrejme, že som si to mohol dovoliť a neviem, bolo to také fajn, dvouročné prázdniny Julese Verna prostě, bolo to veľmi veľmi pekné.“

Nemá citovú väzbu k žiadnému miestu, ktoré by označil za svoj domov.

„Skôr to beriem ako že prídem na nejaké miesto, kde časť života žijem. Nevytváram si nejakú citovú väzbu k tomu.. Takže nemám problém sa zbalit a odjet' niekam úplne jinde, je mi to jedno. Ja to nejak beriem, že moj dom je vtedy, kde prespím. Prespím, ale nechce sa mi viazať alebo pútať k tomu miestu.“

Respondent Dodo na mňa pôsobí ako človek s dušou „nomáda“, i přesto, že je v súčasnej dobe již limitovaný. A to jak svou novou rolí otce, tak i finančními překážkami a určitou zodpovědností, kterou teď má a která mu brání v rozletu, na jaký byl zvyklý. Avšak cestovatelské touhy v něm zůstávají stále.

„Penize muzou i nemusí byt limit, pro mne momentálně jsou, ale setřim, jak se da a chci nekam vyrazit... a dyl nez jenom na tyden.. možna na mesic..nevím, ale nechci jít sam, chybelo mi sdílení pocitu koncem dne..nevím, možna se treba na*eru a pujdu. vsechno je možne. ja prostě nikdy nevím nic jiste a zásadne nic nevylučuju.“ (Dodo) *(úryvek z mailu)*

„Túlavé topánky.. ja som nervózný každý víkend, niekam ísť..“ (Dodo)

5.3.2 Jaké hodnotové orientace respondenti preferují?

K hodnotovým orientacím dozajista patří žebříček hodnot. Nejvíce se respondenti shodli na rodině, která je u nich na prvním místě.

„ ... mám tak tu rodinu, zdraví, peníze, asi takhle.“ (Robin)

„Rodina no. Rodina je úplně vlastně to první a potom zřejmě něco smysluplného, o co se člověk snaží, a to může být úplně cokoliv. Nějaký smysluplný cíl, který člověk má a který se snaží naplňovat, tak to je pro mě hodně důležitý.“ (Inka)

„ ... tak určitě, rodina, zdraví, ono to všechno zní jak kliše, ale to jsou všechno jakoby věci základní. Rodina, zdraví, přátelství, láska, manželka, to je ten základ, a pak už je to jakoby jedno. Protože, pokud nefunguje rodina tak nefunguje nic. Zdraví, to je to samý no.“ (David)

„Určitě rodina, schopnost obživy a schopnost užívat si a objevovat nové zážitky. Prostě nezůstat na místě.“ (Vítek)

„ ... takovýto zázemí, já vždycky říkám, abych se měl kam vrátit a rád se vracel, to je pro mě asi to nejdůležitější.“ (Roman)

V ostatních případech respondenti mají na prvním místě např. nemotné věci obecně, upřímnost, víru či čest, právo a nesobeckost.

„Tak na prvním místě je u mě určitě víra. Já jsem věřící, odmalička vychovávaná katolička. Takže to je pro mě jednoznačně na prvním místě a to ostatní se pak od toho odvíjí.“ (Gabriela)

„Hodnotový žebříček je smysl pro čest, právo, pravdu, svobodu, spravedlnost, poctivost, obětavost, nesobeckost a odpor proti násilí i prospěchářství, což se ovšem nenosí.“ (Lubor)

V oblasti životních strategií se u respondentů jedná o výčet různých „hesel“. Někdo za strategii považuje samotné přežití, jiný vybudování pasivního příjmu do třiceti let.

„Přežít! (smích) ono je to také chaotické.“ (Dodo)

„Vybudovat pasivní příjem a hodit nohy na stůl do třicítky. Což se nepodařilo, ale nejsem daleko.“ (Vítek)

Respondenti, kteří mají svá životní kréda, pak uváděli hesla typu „žádnej stress“, pořekadla či sliby, které v minulosti přísahali.

„Žádnej stress, Mě nenase*eš, Život je krátkej“ (Vítek)

„Jen takový to „Kdo jinému jámu kopá, sám od ní padá..“ taková jako klasika, ale je to tak.“ (Robin)

„... krédo, jež vyplývá i z morálních hodnot jak jsem je přijal za své ze skautského zákona a slibu „Ctím ideály humanismu“ a Masaryka jak je formuloval.“ (Lubor)

Ve dvou případech mají respondenti životní strategii a krédo spojené v jedno.

„Pokud člověk cítí, že je něco to pravé, má smysl to zkusit a nemá se nechat nějakým neúspěchem odradit a zkusit to různými způsoby a ono to vyjde.“ (Inka)

„... za ty léta se řídím heslem „co tě nezabije, to tě posílí“ a ono se to nějak vyřeší.“ (Roman)

Ve zbylých případech respondenti nemají životní strategii a krédo, dle něhož by se řídili.

„Víte, že ani ne, prostě je to tak nějak, jak to život přináší.“ (Gabriela)

Respondenti mají svůj vzor jen v pár případech. Spíše zdůrazňovali to, že někoho uznávají, ale že chtějí být sami sebou.

„Vzory nemám. Když, tak ho uznávám, co udělal nebo čemu se zasloužil. Já chci být sám, být ten jinej trošku.“ (Robin)

„Tak vzor asi ne, to je silný slovo, spíš někoho obdivuju.“ (Roman)

„... napadaj mě lidi, od kterých se dá hodně učit. Jinak v osobním životě to může být taky třeba moje rodina, moje sestra. Záleží, ale vždycky bych si vybrala jenom kousek z toho. (smích)“ (Inka)

„Neviem či vzor. Možná bych to povedal jako ľudia, ktoré obdivujem a mám k nim úctu, možno. Ja nechcem byť taký jako oni, len je obdivujem, za niečo čo spravili.“ (Dodo)

Avšak celou řadu vzorů či lidí, ke kterým vzhlíží, mají např. respondenti Vítěk s Davidem.

„Tým divadla Jára Cimrmana; Bud Spencer, Terence Hill; Steve Jobs; Další pracovní: Jan Vaňhara, Robert Kiyosaki, Tony Hsieh, Robert Vlach, Ondřej Raška.“ (Vítěk)

„No tak spíš to jsou oblíbení cestovatelé, dobrodruzi či objevitelé. Třeba Jiří Hanzelka, Miroslav Zikmund, Miloslav Stingl nebo Vladimír Plešinger.“ (David)

Respondenti Gabriela a Dodo se shodli na úctě k Matce Tereze.

„ ... prostě lidi, kteří žili tak jako pravdivě, poctivě. Určitě z těch známějších bych mohla jmenovat Matku Terezu nebo ty papeže, které jsme zažili teď v poslední době. Bude to asi spíš nábožensky orientované než světsky, bych řekla.“ (Gabriela)

„tak to je Matka Tereza lebo papež Jan Pavel II. ten byl tiež podle mňa skvelý.“ (Dodo)

Představu o svém stáří respondenti „mají a nemají“. Kvůli stále se zvyšující hranici odchodu do penze, respondenti nad svým stářím raději nepřemýšlí, nebo jsou sami zvědaví, jak to s nimi jednou bude. Avšak někteří si pohrávají s myšlenkou (třeba zatím jen teoretickou) strávit stáří někde v zahraničí.

„Tak to si právě nedokážu představit! (smích) My budeme asi brejlit na ty počítače. Takže až já budu v důchodu tak my budem pracovat do 85 let, takže budeme rádi, že se toho dožijeme. Ale taky je možný, že se vzdám na baráček někde ve Španělsku.“ (Zdenka)

„No, to jsem hodně zvědavá (smích). Ale jak vidím moje rodiče, oni se moc nezměnili, oni jsou řekněme pořád aktivní, rádi cestují. Tak já doufám, že mi to taky vydrží co nejdýl.“

„...já dúfám, že sa nedožijem staroby. Možno sa to zmení, samozrejme, všetko je otvorené, ale v tomto dôchodkovém systéme to asi so mnou nedopadne dobre, to bych zomrel. Odchod do důchodku sa stále zvyšuje, to asi to, čo na trápi najviac, neviem si to predstaviť, sa priznám. To je niečo, čo nenaplánuješ..“

„(smích) No ideálně, někde nějaká chalupa a tam zůstat, hezky psa, krb. Jinak cestovat, pohybovat se a aktivně žít, co to půjde. Byly ještě takový teze, ale to jsou jenom čistý teorie, že bysme třeba odjeli někam do nějaký země, do ráje v uvozovkách, na Madagaskar, pokud by zbyly nějaký peníze, tam ty pozemky nejsou až tak drahý, tak tam koupit domeček někde na pobřeží a dožít tam (smích). Ale to jsou všechno takový hypotetický věci no.“ (David)

To, čeho by chtěli respondenti nejvíce ve svém životě ještě dosáhnout lze roztřídit do třech skupin. První skupina nemá do budoucna v plánu nic konkrétního, spíše jen tak přijímat, co jim život přinese.

„Já právě nemám cíle, já mám ten spontánní život, jak to přijde.. co má přijít, přijde. Cíle nemám, možná rodina někde v budoucnu.“ (Robin)

„Nic konkrétního. Prostě tak, jak to bude přicházet, tak to budu brát. Budu se snažit ty úkoly, který přijdou udělat co nejlépe, ale nemám žádnou vizi.“ (Gabriela)

Druhá skupina by chtěla něco změnit, někomu pomoci...

„Postavit nemocnici nebo školu v Africe, případně podobnou věc podniknout „v mé lokální komunitě“...“ (Vítek)

„Já se teď snažím pomáhat neziskovkám, aby dělaly víc smysluplný věci, nebo aby měly větší dopad v tom, co dělají, ať to je cokoliv. Takže v tomhle směru, pokud by se mi to podařilo nějak víc systematicky, tak to by asi bylo ono. Tzn. posílit řekněme nějaký snahy ať v sociálním sektoru tak třeba i v environmentálním. Ale zejména v sociálním vzdělávacím sektoru.“ (Inka)

A poslední, třetí skupina má své cestovatelské cíle.

„ ... já se chci podívat do spousty zemí! A teď to je jenom otázka času a peněz a příležitosti. Do toho Mexika bych ráda, Argentina, Peru pokoukat.. do Afriky, na Zéland že jo.. to uvidíme zrovna podle té chuti..“ (Zdenka)

„No, chcel by som sa vydriapat' na nejakú šestitisícovku, možno. Je to veľmi málo pravdepodobné, tak preto to je také vzd'alený sen, ďalej je ešte toľko možností, o ktorých nevieš ani, že sú.“ (Dodo)

5.3.3 Jaký postoj zaujímají respondenti k rodinnému životu?

Již z pojednání o hodnotovém žebříčku je patrné, že pro respondenty je rodina důležitá. Přesvědčují o tom i ti, respondenti, kteří žili delší dobu v zahraničí a zpět se vrátili právě kvůli své rodině.

„ ... odjela jsem do toho Španělska a jako málem jsem tam i zůstala no. Jako mně se tam líbilo. Prostě jsem si pohrávala s tou myšlenkou tam zůstat na stálo no. Takže jsem tam byla rok a pak jsem přijela zpátky do Čech, že jsem si tak uvědomila, že by ty rodiče z toho byly takový špatný... Vlastně ségra čekala první dítě a tak jsem chtěla tak nějak být blíž tý rodině.“ (Zdenka)

„ ...v Indii, když jsem tam pracovala s místníma lidma, tak jak oni dávaj hodně velkej důraz na rodinu a i když jsem původně přemýšlela, že bych se v Indii usadila, tak jsem tam poznala, že ta rodina je důležitá. Takže jsem se potom vrátila a teď vlastně jsem tady, v Český republice a jsem k tý rodině blíž, vidíme se častěji a cestuju na kratší dobu.“ (Inka)

Svou rodinou jsou vesměs všichni podporováni. U nikoho kvůli cestování nedochází k žádným sporům se svými blízkými.

„No já s rodinou to mám trošku jinak, nejsem ženatej. Samozřejmě, bez ohledu toho druhýho by to asi nešlo. Já mám děti velký, takže tam spíš musí být ta tolerance od toho druhýho.“ (Roman)

„Maminka mi vždy hovorila „chod', len chod', keď si mladý“. Mám taký pocit, že mi držia palce, ako že chod', chod', pak to pozeráme. Ako že doprejú mi to a to je fajn.“ (Dodo)

„Tak ono jim ani nic jinýho nezbývá (smích). Ne, třeba se za mnou byli podívat v Indii nebo tak. I moje rodiče hodně cestujou, i když jenom po Evropě, takže jsem divná jenom trochu. (smích)“ (Inka)

Stejně podstatným rysem jako je podpora rodiny, je i mít partnera na „stejně cestovatelské vlně“, jehož respondenti vždy měli nebo mají.

„Jistě, s manželkou a v malých partách ve spolupráci s renomovanými cestovními kancelářemi jsme si dělali tematické cesty zpravidla měsíc trvajících a tak.“ (Lubor)

„Ano, to jsem měla. To potom jaksi nevyšlo. Ale to jsme spolu cestovali hodně. Mně to takhle hodně vyhovuje.“ (Inka)

„Třeba vloni v létě jsme byli na tři týdny s přítelem v Bulharsku, jen tak s batohem. Prostě si to užít, odpočinout si, poznat tu zemi a poznat tam ty místní, zážitků je spousta. No můj partner byl na takový vlně, ale momentálně partner není, takže si tak nějak můžu jet, kam chci. (ironický smích).“ (Zdenka)

„Vždy som mal priateľky, ktoré mali rady hory lebo je bavilo cestovanie. Takže toto bolo fajn, to bola taká spoločná vášeň. Určite to bola jedna z vecí, ktoré mi imponovali na ženách, aj keď cestovali lebo zoznávali nové veci, tak to bolo úplne super.“ (Dodo)

I přes cestovatelské touhy, které respondenti mají, přemýšlejí o založení rodiny. Rozhodně nepatří mezi ty, kteří by se zakládání rodiny v budoucnu vyhýbali. Právě naopak.

„Jo, tak právě proto jsem se vrátila v roce 2009, že bych se chtěla tady usadit. Takže jde jenom o to, mít ty správné komponenty a může se usazovat se vším všudy.“ (Inka)

„přeci jen člověk už přemýšlí o nějakým zakládání rodiny a tak. Možná čím víc člověk cestuje tím je otevřenější vůbec. Setkává se s různými hodnotami, názorami, v každé zemi to funguje jinak.“ (Zdenka)

„To jako přemýšlím, ale to není aktuální. To přijde, to se neboj (smích). Svatba bude, děti budou, všechno bude. (úsměv) Rodina je vždycky všechno.“ (Robin)

Cestování nijak zvlášť negativně nedopadá na vztahy respondentů s jejich blízkými. Naopak, respondenti zmiňují, že se tím jejich vztahy i utužily.

„To ne, to určitě ne. Naopak. Pokud jedu někam já, buď to se ženou nebo s přáteli, tak to v tu chvíli ještě utuží. A jakoby vliv nějaký na lidi z okolí, tak to nemá žádný. Naopak jakoby oni vědějí, že mám nějaký ten zájem, tak se zajímají „kde jsi byl, ukaž fotky“ takže jim má člověk aspoň co vyprávět. (úsměv)“ (David)

„To ani nie je. To si nemyslím. Možno skôr to tomu dalo niečo také silnejšie možno, že sme sa menej videli, tak sme si boli vzácnejšie a keď sme sa stretli, tak to bolo to vždy „tak porozpravaj, ako bolo, čo.“ (Dodo)

„Takže by se dalo říct, že běžné každodenní vztahy ochably a ty důležité se vzájemnou vzácností posílily. Navíc jsme s rodinou v kontaktu po telefonu a internetu.“ (Vítek)

V kontaktu s rodinou jsou během svých cest i ostatní respondenti. Kdy většinou dávají domů zprávy o tom, že jsou v pořádku apod. Někteří jsou v kontaktu „nepřetržitě“, jiní zase přiznávají, že se během cest ozývají domů nepravidelně či skoro vůbec. To záleží většinou na tom, jak jsou zaneprázdnění a „jak se jim chce“.

„... dávám vědět, že jsem dorazila, to jo.“ (Inka)

„Jo, jsme v kontaktu, skype, mobil ne, to mám většinou jinou simku, ale skype jo, maily“ (Robin)

„Rodiče se naučili i psát maily, skypovat díky tomu. (úsměv) To bylo úžasný třeba v Americe, jednou za týden nebo za 14 dní jsem volala domů, s tím časovým posunem jsem to směřovala vždycky na poledne, protože ať se děje co se děje, ve 12 hodin je oběd, takže celá rodina tam prostě je. Takže jsem zavolala takhle ve 12 hodin a celá rodina včetně babiček a dědečků si posílala to sluchátko a bylo to hrozně moc krásný. (úsměv)“ (Zdenka)

„Toto ani nie je, sa priznám. To som si povedal na začátku, že musím nastaviť nejaký limit, čo je normálne, aby to potom nebolo také „ježiš on sa neozval tak asi sa mu niečo stalo“ ... tak som to vždy fomuloval tak, že keď sa ozvem, ta sa ozvem. Takže aby sa niekdo nebál, že som sa neozval. Však nemusí byť všade signál, internet a nepotrebujem nejak dávať zprávy. Keď som mal čas a možnosť, tak som sa ozval, všetko je ok, super, ale nebola to ako povinnosť či nutnosť to robiť.“ (Dodo)

5.3.4 Co pro respondenty představuje domov?

Respondenti si při vyslovení slova „domov“ vybaví v mnoha případech rodinu, klidné prostředí, příjemnou atmosféru a zázemí. O domově jako o nemovitosti žádný z respondentů neuvažoval.

„Příjemné prostředí, kde je rodina a klid na rozpravy mezi jejími členy. Tam kde si můžu sám udělat kafčo“ (Vítek)

„Moje rodina. To znamená lidi, kteří jsou mi nejbliž, sestra, rodiče atd. takže konkrétní lidi, ne konkrétní barák nebo něco takového.“

„Právě to teplo domova. Takový to teplo, rodina, přijetí, přátelé,...“ (Gabriela)

„To je rodina, Lanškroun, kamarádi, to je asi všechno, abych pravdu řekl. Kdyby ses mě na to zeptala v zahraničí tak bych ještě řekl Česká republika. (úsměv)“ (Robin)

„Prostě domov, kde na mne dýchnou věci, na něž jsem zvyklý, pohoda, manželka, rodina a přátelé. V tu chvíli nechci vnímat politické a korupční skandály, které mě sice nenechávají lhostejným, ale dokážu se od nich odpoutat.“ (Lubor)

V případě respondenta Davida jsou potlačeny všechny vyjmenované jevy, které respondenti k domovu přiřazují. Pro něj domov znamená spíše spousta starostí a zařizování.

„ ... už tam (*na letišti*) řeším a jéje, a už člověk vzpomíná, co zapomněl, co všechno musí udělat, a pak ten návrat.. bohužel to není, že bych si dal ještě týden, abych se mohl aklimatizovat, prostě ještě ten den, když jedu z letiště a zapnu telefon, tak mi tam naskáče 80 nepřijatejch hovorů, smsky a už do toho člověk vlítne.“ (David)

Má domněnka, že každý k nějakému místu pociťuje, to čemu se říká domov, mi byla vyvrácena. Respondent Dodo nevnímá domov jako ostatní respondenti. On ve výsledku nemá žádnou citovou vazbu k místu, kterému by říkal domov. Spíše to vnímá jen jako místo na spaní.

„No já nemám nič také jako „Moj dom, môj hrad“ ako sa hovorí. Ja to nejak beriem, že moj dom je vtedy, kde prespím. Kde spím, tak to je vtedy môj dom. Nemám to také, že vlastním dom a tu som doma a je to super a cítim sa bezpečne. Skôr to beriem ako miesto na spanie. Prespím, ale nechce sa mi viazať alebo pútať k tomu miestu.“ (Dodo)

Respondenti na svůj domov během cest nezapomínají. V myšlenkách si na něj občas vzpomenou, někdo to cítí tak, že ho má stále v podvědomí. Vzpomínky na domov jsou ovlivněny tím, jak jsou respondenti hodně vytížení jak pracovníě či zážitkově, například.

„No jako určitě. To je takový vědomí, odkud jako pocházím. To je pocit, kterej člověk má.“ (Zdenka)

„Samozřejmě určitě někdy, není to pravidlem. Je to daný tím, jak mám hodně práce. Určitě si vzpomenu, ale na zájezdu moc ne, jak jsem opravdu vytížen.“ (Roman)

„Jasně, vždy. Je to miesto, kam sa môžeš vrátiť.“ (Dodo)

Avšak respondent David si během cest na svůj domov nevzpomene. A když se mu vzpomínka na domov vloudí do jeho myšlenek, tak v něm probudí spíše negativní emoce. To je podmíněno povinnostmi, které na něj doma čekají.

„No to skoro ne! (smích) Jinak si nevzpomenu na domov. A když jo, tak jsem akorát naštvanej, protože to je práce. Jak člověk vynechá telefon a mail. Pak člověk přijede domů, máte tam osmset mailů, takže ne, vůbec. (smích)“ (David)

Většina respondentů má v počtu domovů jasno. Někdo má domov pouze jeden, jiný se cítí doma na dvou či na čtyřech místech. Jiný zase domov nepocituje na žádném místě.

„Já mám jeden domov, tady. To, že bych měl cizinu jako domov, to určitě ne.“ (Roman)

„No, teďka, když o tom přemýšlím, tak můj druhý domov je v Indii. Takže takhle asi dva no. To znamená, že já když přiletím na letiště v Bombaji tak to je přesně druhý domov, protože se tam cejtím jako doma.“ (Inka)

„Třeba v tom Španělsku jsem se cejtila fakt jako doma, studovala jsem v Plzni, kde mám spoustu přátel, mám vlastně i svůj tým, takže tam se tady cejtím jako doma. V Praze se cejtím taky jako doma a tady v Těchoníně se tady cejtím jako doma.“ (Zdenka)

„Já to nějak takto fakt vůbec necítím, ani můji rodiče nebyvají na místě, kde som vyrastal. Skôr poviem, ano v tejto dedině jsem vyrastal, fajn, poznám to, je to domacie prostredie, ok, ale není to nijaká citová väzba.“ (Dodo)

Respondenti vnímají mentální hranice domova různě. Pouze ve dvou případech respondenti při své „rozptýlenosti po světě“ pocítují domov, až tehdy, kdy otevrou dveře svého domu či bytu.

„Dveře domu.“ (Vítek)

„Opravdu doma jsem ale, jakmile otevru dveře našeho bytu.“ (Lubor)

V dalších dvou případech, respondentky pocítují domov, již v momentě, kdy se nachází v Evropě.

„To je dobrá otázka! To je pro mě Evropa. Takže já když přijedu od Evropy, tak jsem více méně doma, no.“ (Inka)

„Já jsem vnímala domov, už když jsme vystoupili z toho indického letadla v Paříži, tam jsme přestupovali. Takže když jsme byli v Paříži, tak jsme říkali, už jsme doma (úsměv). Jako už ta Evropa pro nás bylo to, že jsme doma.“ (Gabriela)

Ve zbylých případech se respondenti shodli, že domov pocítují hned při překročení hranic do České republiky (v případě respondenta Doda, na Slovensko).

„ ... okamžitě na letišti! To je taková ta česká nátura, česká kultura prostě český klima!“ (Zdenka)

„ ... no zkrátka už když vylezu v Praze na letišti, protože to je obrovské kontrast. Většinou když jsem někde během zimy, tak přijedu z Afriky spálenéj a najednou tady nějaká břečka nebo mráz.“ (David)

„Ale to, že som doma mám skôr pre tých prekročených hraniciách, vtedy, že hraniční prechod, stiahneš okénko, nadýchneš sa vzduchu a aha, tak to už sme doma (smích)“ (Dodo)

Určit, kde se cítí lépe, zda-li na cestách nebo doma bylo pro respondenty obtížné. Leckdy to opravdu nedokázaly posoudit. Spíše se jedná o jakési doplňování těchto dvou aspektů.

„(zamyšlení se) Ne, to nedokážu říct. Protože opravdu to jsou věci, který se doplňují, že prostě jsem doma a potom, abych zas mohla bejt doma se potřebuju vyvětrat a trošku jako nějaký nový myšlenky nabrat.“ (Zdenka)

„Ne, to nedokážu říct. Jakoby já mám Českou republiku hodně rád, rád se sem vracím.“ (David)

„Tak já tvrdím, že jsem spokojenější doma, ale kdybyste se zeptala někoho z domu, tak ty tvrdí, že když překročím hranice, tak že prý ožívám (smích). Ale určitě se nedá říct, že když jsem doma, tak že jsem veselejší a v zahraničí smutnější a naopak, jak kdy, jak se vyspím, jaký jsou lidi.“ (Roman)

Pouze jednou zaznělo, že na cestách je to lepší, a to kvůli své pestrosti.

„Na cestách je to pestřejší. Ale je to tak 60/40.“ (Vítek)

A naopak i jednou zazněl domov.

„Dřív asi na cestách a teď doma, určitě.“ (Robin)

Naprosto odlišnou odpovědí bylo, že to, kde se cítí lépe, není až tak o místu, jako o lidech. Tudíž se respondentka cítí dobře, tam, kde jsou ji milí lidé.

„Ono to souvisí s tím, takhle jak se bavíme, tak jsem si to uvědomila víc. Ono je to spíše víc než o místě, tak o lidech. Já se cítím dobře tam, kde se cítím dobře s lidma.“ (Inka)

I přesto, že se respondentům spíše po domově nestýská, tak se ale rádi vrací domů.

„To ani nemívám, že by se mi až nějak stýskalo, já to беру tak, že prostě musím, je to práce. Smutno ti bejt může, ale je ti to prd platný (smích). Já se to snažím už tak nějak ovládat ty emoce.“ (Robin)

„Jako že by se mi stejskalo, tak to vůbec. No je to tím, že jezdím s manželkou, což je jako jedinej člověk, po kterým by se mi stejskalo. Jakoby já mám Českou republiku hodně rád, rád se sem vracím.“ (David)

„Jako nemůžu říct, že bych trpěla tím, že by se mi stýskalo.“ (Inka)

„... vracím se rád domů a těším se, jo. A to je asi to nejhezčí teď (úsměv).“ (Roman)

Určitý stesk po domově si připustil pouze jeden respondent, kdy byl sám pracovně v Americe. Přiznává také, že se domů rád vrací „jak kdy“. To záleží na tom, zda-li jsou jako rodina pohromadě a místo již dále není podstatné.

„Když jsem byl někde daleko pracovně a sám (např. Amerika)...Jak kdy. Když máme děti a rodinu při sobě, tak je úplně fuk, kde na zeměkouli právě jsme.“ (Vítek)

6 Shrnutí poznatků podle výzkumných otázek

Respondenty vede k životnímu stylu „nomádství“ především poznání, ať už v jakékoli oblasti, jakou je příroda, noví lidé a jejich způsoby života, odlišné kultury

a s tím spojená etnika, dále architektura, náboženství a samozřejmě zážitky a zkušenosti. Cestování je pro ně leckdy životní potřebou, „kořením života“, součástí jak soukromého života tak i např. současného zaměstnání. Cestování vnímají i jako prostředek vedoucí k uvolnění, odreagování, načerpání energie,..

I ti, kteří cestují především kvůli svému zaměstnání zmínili, že je baví poznávání nových lidí, kultur či odlišných prostředí.

I přesto, že se většina za „nomády“ nepovažuje, tak jim je něčím tento styl blízký. Především je jim sympatický tím, že je u něj vyloučen stereotypní způsob života.

Nutné dodat, že ve výsledku respondenti cestují, právě kvůli nadhledu, který cestováním získávají, také cestují kvůli tomu, aby zas mohli, resp. vydrželi být doma nebo kvůli „vyčištění hlavy“ a nezbytnému načerpání energie, jak již bylo zmíněno.

V rámci hodnotových orientací obsazovala první místa v hodnotovém žebříčku respondentů často rodina. Dále pak zázemí, upřímnost či spravedlnost a poctivost. Nutno dodat, že se jedná o lidi s citem pro zodpovědnost. Soudím z toho, že většina jejich cest je již vázaná jejich zaměstnáním, tudíž i pevným termínem, do kdy se musí vrátit zpět. Umí svou cestovatelskou touhu potlačit a v daný čas se odebrat zpátky k domovu. Nejsou lehkomyšlní. To, že mají zaměstnání, považují za důležité a podstatné pro život, tudíž mají zodpovědnost k včasným návratům.

Na životních strategiích či krédech si respondenti až tak nezakládají. Ti, kteří zmínili, že jedno z toho mají a řídí se jím, tak se jednalo většinou o pořekadla či hesla současné doby.

Ani na vzory si příliš nepotrpí, spíše někoho obdivují, či ho uznávají za to, co udělal. Rozhodně by ale nešli v něčích stopách, natož aby ho napodobovali. Zakládají si na tom, že chtějí být především sami sebou.

Stáří považují ještě za velmi vzdálenou životní etapu, avšak ze které mají již nyní velmi smíšené pocity. Jedná se o obavy z toho, zda se nějakého stáří a s tím souvisejícím vstupem do penze dožijí. Ve většině případů si respondenti nedovedou představit, jak to s nimi ve stáří bude. Avšak pár z nich nastínilo (teoretickou) vizi, strávit stáří v zahraničí či aktivním životem.

To, čeho by chtěli respondenti ve svém životě ještě nejvíce dosáhnout se týkalo, jak cestovatelských snů, tak i pomoci v sociální oblasti či nekonkrétní představy ve smyslu spíše jen tak přijímat, co jim život přinese.

Respondenti mají velmi kladný postoj k rodinnému životu. Právě rodinu pokládají za velmi důležitou a řadí ji na první místo ve svém žebříčku hodnot. Rodina je pro ně základ, tudíž se nebrání založení i své vlastní (v budoucnu). Respondenti jsou svými rodinami v cestování podporováni, a možná i z jakési vděčnosti pak s nimi během cest udržují v rámci možností kontakt. Cestováním neohrožují rodinné, přátelské či obdobné vazby, spíše naopak, cestování jim pomáhá v jejich utužení.

Při vzpomínce na domov se respondentům vybaví již zmiňovaná rodina, ale také zázemí, kam se člověk může vrátit. Svému domovu přikládají určitou důležitost a rozhodně ho nevnímají jen jako nemovitost. Během cest si respondenti na svůj domov většinou vzpomenou, u některých záleží na jejich momentální zaneprázdněnosti.

Respondenti mají různé počty domovů (což je velmi individuální záležitostí) a to od žádného až po čtyři. Mentální hranice domova vnímají také různě, většina respondentů však již při překročení hranic do České republiky (Slovenské republiky) anebo se také objevilo pociťování domova již v Evropě. Pouze ve dvou případech respondenti vnímají domov až v momentě, kdy otevřenou dveře svého bytu.

To, kde se respondenti cítí lépe, zda-li doma nebo na cestách nedokázali posoudit. Proto domov a cestování považují za aspekty, které se vzájemně doplňují. Respondentům se během cest po domově většinou nestýská, avšak to neznamená, že by se domů nevraceli rádi.

Oslovení respondenti často přiznali, že jejich účast na této práci byla pro ně zajímavou sebereflexí. Především proto, že o spoustě věcí, které se jich dotýkají nikdy předtím nepřemýšleli, nebo by je ani nenapadlo se tím zabývat, dokud jsem je na dané myšlenky nepřivedla. Metoda pozorování mi umožnila vnímat jejich překvapení ve tváři z určitých otázek, i to jak se nad nimi hluboce zamýšleli. Dále mi neunikly ani jejich rozzářené tváře, nadšení a „zapálenost“ při vyprávění toho, jak důležité je cestování v jejich životě.

Nutné dodat, že většina respondentů má zájem o přečtení dokončené práce. Což určitě něco svědčí o jejich povaze a podle mého názoru je vhodné to zde zmínit.

Jsem si vědoma toho, že by práce šla ještě více zlepšit či zkvalitnit a to především při výběru respondentů, „přísnějšími kritérii“. O dalších lidech, „nomádech“, jsem se dozvídala v průběhu psaní práce, kdy už nebyl prostor na uskutečňování dalších rozhovorů a schůzek.

Závěr

Nomádství je termín, kterým někteří soudobí autoři označují dobrodružný, pohyblivý život. Termín nepatří k termínům teoreticky dostatečně rozpracovaným a v oblasti empirických výzkumů dává spíše jen určitou orientaci. Jeho prostřednictvím však můžeme zkoumat některé sílíci proměny životního stylu nebo také společné a rozdílné znaky jeho nositelů.

Mezi charakteristické znaky „nomádství“ rozhodně patří cestování. A to jak v pozitivním, tak i negativním směru. Respondenti blízcí se svým životním stylem k „nomádství“ kladou důraz na cestování jako na hodnotu. Tito lidé chtějí cestovat především neorganizovaným způsobem (oproti turistům), cítit se tak svobodně a spontánně se rozhodovat o svém dalším pohybu. Masový turismus je jim cizí. Chtějí poznávat jiné, cizí země a kultury, vnímat svět v možnostech a následně pak porovnávat s dalšími místy v různém kontextu. Chtějí poznávat jiné prostředí a život lidí v něm, získávat zážitky a zkušenosti, které je posouvají „dál“. Cestování považují za významný aspekt při utváření pohledu na svět bez zprostředkování informací zběžnými mediálními prostředky a také při získávání určitého životního nadhledu. Důležitá je pro ně kvalita a intenzita zážitku, rozhodně ne počet navštívených míst. Některé zážitky jsou nepřenositelné, proto raději cestují ve společnosti někoho dalšího, se kterým tyto zážitky mohou sdílet. Pobyt doma s pohybem na cestách vnímají, jak tomu bylo v případě respondentů realizovaného šetření jako dva navzájem se doplňující aspekty. Právě cestování jim pomáhá vymanit se ze stereotypů, kterým se člověk v každodenním životě jen těžko ubrání. Cestování tedy nepředstavuje pro tento typ lidí ani turismus v dnešním organizovaném, masovém pojetí, ani mobilitu spojenou s hledáním práce, ideálního nebo jen lepšího místa pro život.

Cestování je samozřejmě také o financích a s tím spojeném zaměstnání. Právě vázanost ke svému zaměstnání je v současné době značnou překážkou v nezávislém cestování, jak se vyjadřovali právě vybraní respondenti. Nemohou si dovolit (z existenčních důvodů) ze dne na den opustit své zaměstnání. Tento přístup vnímám jako značně zodpovědný, jedním z důvodů je to, že se v něm nezapomíná na tzv. „zadní vrátka“. Je patrné, že se tito lidé již nachází v určité životní etapě, která jim nedovolí lehkomyšlně neopustit své zaměstnání. Je sice možné předpokládat, že existují „nomádi“, kteří finanční otázky takovýmto způsobem neřeší. Ať z důvodu, že spoléhají sami na sebe a že si v různých situacích nějak poradí, anebo z důvodu, že nejsou na financích tak závislí,

nýbrž naopak. Tyto respondenty se ale nepodařilo v daném čase vyhledat. Navíc je neméně zajímavou otázkou, nakolik lidé touží realizovat své cíle spojené s „nomádstvím“, ale nedaří se jim je uskutečnit z důvodu různých překážek nebo omezení.

Díky postupnému získávání a prohlubování znalostí k tomuto tématu, jsem si uvědomila, jak tenká je hranice mezi nomádstvím, (sezónní) migrací a (prostorovou) mobilitou. Zkoumání jejich vzájemných vztahů, jejich zpřesňování a určování difference znaků v závislosti na soudobých projevech může patřit k jednomu ze směrů dalšího empirického i teoretického zkoumání. Lze se např. zaměřit na problém, kdy se jedná spíše o sezónní migraci nebo kdy o „nomádství“. U lidí, kteří např. pracují ve školství a k cestování mohou využít pouze dobu letních prázdnin se spíše bude jednat o sezónní migraci. Ale jak bylo již zdůrazněno, záleží na tom, s jakými cíli lidé kam cestují, jakou hodnotu cestování udělají, jak cestují a s jakými výsledky.

Domnívám se, že plnohodnotný obsah pojmu „nomádství“ se teprve utváří a díky fenoménu jako je Couchsurfing vznikne ještě úplně jiný úhel pohledu na toto nezávislé cestování, než byl doposud.

V současné době lze brát pojem „nomádství“ spíše jako pomocný nástroj, jak se dívat jinak na prostorovou mobilitu a jak ji dále diferencovat v jejích podobách. Zkoumat, čím je „nomádství“ specifické, komu se stává náplní života, zda může být jen jednou z možných životních priorit, jak se projevuje v životě těchto lidí a lidí blízkých, čím je vyvoláno a jaké s sebou nese další změny v sociálním jednání nebo jaké má důsledky pro život jednotlivců i skupin, širších sociálních entit.

Otázkou tedy zůstává, kde je hranice „nomádství“, a dá se vůbec vymezit v kontextu se současnou dobou?

Téma mé práce je možné vnímat, rozvést či uchopit mnoha způsoby. Nabízí se rozmanitá škála různorodých pohledů na „moderní nomádství“. Ten můj pohled je jen jeden z mnoha. Práci pojmám jako nástin do světa lidí, kteří mají blízký vztah k „nomádství“, avšak jsou něčím limitováni. Případné rozšíření práce bych shledávala v možnosti dalšího šetření u lidí typu respondenta Doda. Kde se zvláště objevuje problém sepětí identity člověka a domova. Na základě získaných poznatků, jejich interpretace a učiněných zkušeností se domnívám, že s obdobnými lidmi, kteří se svým životním stylem blíží k „nomádství“, by vznikla zajímavá sociologická práce.

Použitá literatura

- BAUMAN, Z. 2005. *Úvahy o postmoderní době*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- DI FABIO, U. 2009. *Kultura svobody*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK).
- KIRCHNER, J. 2009. *Psychologie prožitku a dobrodružství*. Brno: Computer Press.
- MAFFESOLI, M. 2002. *O nomádství: Iniciační toulky*. Praha: Prostor.
- ŠÍPEK, J. 2001. *Úvod do geopsychologie*. Svět a putování po něm v kontextu současné doby. Praha: ISV nakladatelství.
- TOFFLER, A. 1992. *Šok z budoucnosti*. Praha: Nakladatelství a vydavatelství Práce.
- WEST, G. K. 2002. *Dobrodružství psychického vývoje*. Praha: Portál.

Internetové zdroje

- ADKINS, B., GRANT, E. 2007. „Backpackers as a Community of Strangers: The Interaction Order of an Online Backpacker Notice Board.“ *Qualitative Sociology Review*. [online] 3 (2) [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <http://www.qualitativesociologyreview.org/ENG/Volume7/QSR_3_2_Adkins_Grant.pdf>.
- BREZINA, I. 2007. „Svět zachvátila epidemie novodobého nomádství.“ [online] Hedvábná stezka. [cit. 10. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.hedvabnastezka.cz/rady/1781-zivot-na-ceste/>>.
- Britské listy. 2002. „New Age travellers – novodobí nomádi.“ [online] Praha: Britské listy. [cit. 15. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.blisty.cz/art/11193.html>>.
- Couchsurfing International. 1999. „About us.“ [online] [cit. 6. 4. 2013]. Dostupné z: <<https://www.couchsurfing.org/n/about>>.
- MACÁKOVÁ, M. 2011. „Nomádství, fenomén bloudění.“ [online] Ostrava: Konstrukt. [cit. 8. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.konstruktmag.cz/nomadstvi-fenomen-bloudeni/>>.

POSPÍŠIL, F., RYCHETSKÝ L. 2005. „Kam jezdí hudební nomádi.“ [online] Praha: A2. [cit. 15. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.advojka.cz/archiv/2005/7/kam-jezdi-hudebni-nomadi>>.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Ukázka kódování

Příloha č. 2: Přehled navštívených míst respondenty

Příloha č. 3: Přehled průběhů výprav respondentů

Příloha č. 4: Scénář rozhovoru

Příloha č. 5: Přepis rozhovoru

Příloha č. 1

Ukázka kódování rozhovoru respondentky Inky

Kódy, kategorie, vlastnosti a jejich umístění na dimenzionální škále

KÓDY	KATEGORIE	VLASTNOSTI	DIMENZE
Začátky cestování	ZAČÁTKY CESTOVÁNÍ	s rodiči	často
Důvody cestování	CESTOVÁNÍ V DOBĚ STUDIÍ	nezávislé cestování	často
Na cestách ve skupince			
Četnost výprav			
Stanování	FINANČNÍ NENÁROČNOST	náklady na cestách	nízké
Služby vnitrostátních vlaků			
Přes hranice pěšky			
Určitá představa	NAHODILOST I PLÁNOVÁNÍ	dle pocitů	většinou
Doporučení místních, kam se vydat			
Odchylka od trasy			
Po čase vrácení na danou trasu			
Jízda stopem - cíl neurčitý			
Navštívená místa nezávislým cestováním	NAVŠTÍVENÁ MÍSTA	zahraniční	všechna
Navštívená místa spojená s prací			
Nezávislé cestování	CESTOVÁNÍ S BATOHEM	jako šnek	vždy
Váha batohu			
Doba návratu	DOBA NÁVRATU	předem daná	vždy
Spojováno s prací	PRŮBĚH VÝPRAV V SOUČASNÉ DOBĚ	limitováno povinnostmi	značně
Rezervace letenek a klíčových jízdenek			
Ubytování přes Couchsurfing či náhodně			
Na cestách s batohem			
Přesuny dle zájmu			
Spontánní prodlužování cest			
Hlavní tam zůstalo	KOMPARACE DŮVODŮ	změna: tehdy a dnes	částečně
Zájem o místní lidi a jejich způsob života			
Změna díky zaměstnání			
Odbornější pohled na místní problémy			
Pobyt více v civilizaci než v přírodě			
Obklíčení psy v Rumunsku	ZÁŽITKY Z CEST	zajímavé	silné
Pohostinnost na Ukrajině			
Nareshwadi v Indii	SRDEČNÍ ZÁLEŽITOST	kam se vrací	jak to jen jde
Jasná očekávání = zklamání	OČEKÁVÁNÍ	obecná	X
Nezjišťovat dopředu, ale sám poznat			
Těšení se na něco nového			
Žádná nepřijemná situace	HODNOCENÍ ZKUŠENOSTÍ	kladně	pouze
Výjimka			

Vnímání cestování	VÝZNAM CESTOVÁNÍ V ŽIVOTĚ	součást života	běžná
Návrat z Indie kvůli rodině	RODINA	důležitá	velmi
Podpora rodiny			
Zakládání rodiny			
Partner na stejné cestovatelské "vlně"			
Kontakt s rodinou během cest			
Vztah s rodinou	SOCIÁLNÍ VAZBY	cestováním nenarušeny	vůbec
Vztah s přáteli			
Cestovní pojištění	ÚKONY PŘED CESTOU	důležité	jak kdy
Očkování			
Vzpomínka na domov během cest	DOMOV	rodina	X
Význam domova			
Vnímání domova			
Počet domovů			
Návrat domů			
Pocity - doma versus na cestách			
Vlastní specifikace životního stylu	ŽIVOTNÍ STYL A HODNOTY	v pohybu	neustále
Pocit odlišnosti			
Budoucí život dětí obdobným stylem			
Označení za "nomáda"			
Žebříček hodnot			
Životní strategie spojená s krédem			
Představa o stáří			
Vnímání světa	REFLEXE DOBY	"všechno je o lidech"	X
Vnímání současné doby a dění			
Pohled na západní společnost			
Názor na masový turismus	MASOVÝ TURISMUS	byznys	značný
Využití služeb cestovních kanceláří			

Zdroj: Pavla Jentschková

Příloha č. 2

Přehled míst, která respondenti navštívili

Respondenti	Navštívená místa
David	Tak byl jsem v Evropě, Turecku, Tunisku, Maroku, JARu, Namibii, Botswaně, Keni, Peru, Bolívii, Venezuele. Mezi oblíbenou zemi pak patří Turecko, to je země, kde je východ úplně jiný než západ. Kombinace skvělých lidí, nádherné přírody, historie a kultury. Taky Zambie, to je prostě pravá Afrika, málo navštěvovaná. A hodně se mi líbilo u Viktoriiných vodopádů, pak v Zambii v Národním parku Canaima, taky v poušti Atacama ve Venezuele a v Bolívii.
Dodo	Nepál, Čína, pak Japonsko eště, mesiac v Kazachstaně, Rumunsko, Španělsko, tam sa mi vela páčilo. Taliánsko, Sicílie, Holandsko, pres Ukrajinu som len prechádzal to sa nedá počítat', ta Európa no.. A z hor som prešiel Mont Rose, Dom, Mountblanc, v Rumunsku tie pohoria (to bolo širákové), v Rakúska je vela veľkých kopcov, to si ani nepametám. A sú také, že ako víkendovka, to je kolem 2000 m. n. m. alebo potom už nad tých 3000 metrov, kdy ideme na dlhšie, trochu. Týždeň lebo viacej. A pak samozrejme Slovenské kopčeky.
Gabriela	Indie, Slovensko
Inka	Ukrajinu, Rumunsko, potom ze západu Mexiko, to byla rodinná záležitost, potom z východu Indie, Srí Lanka, Malajsie, Senegal a ten zbytek jsem většinou spojovala s prací. To znamená, když jsem tam jela za prací, tak jsem si to tam prodloužila o nějakou dobu. Evropu ani moc nepočítám.
Lubor	Tematické cesty zmíněny v podkapitole "Co je vede k životnímu stylu "nomádství"?" Sám tedy jen coby "nomád" jsem před lety cestoval pět týdnů po národních parcích USA od New Yorku přes Chicago až do San Franciska, Los Angelles, zpět pak na Denver. Saint Louis a Washington opět do NY. Evropu mám procestovanou křížem krážem, včetně asijské části Turecka, ale např. zatímco v Petrohradě jsem byl již několikrát, tak např. Moskvu a Kyjev neznám a z evropských států jsem nebyl pouze na Islandě v Irsku, Grónsku a na Maltě. Jinak samozřejmě znám Egypt, Tunis a také Cubu z dalších soukromých cest. Libanon a Jordánsko, a Izrael i Jordánsko jsem průvodcoval nejméně 3x. Z takových našich soukromých cest, kde jsme si zajistili jen letenky, pak bylo na měsíc rovněž Thajsko, Kambodža a Myanmar (Burma) s klasikou Angkor wat. A vloni hlavní města východu USA a Kanady. Pak jsem navštívil také Čínu, Singapur a Malaysii.
Robin	..ted' se vracím do Tokia, pak bývám v Asii, Miláno, Paříž, ale Tokio a Singapur, to jsou takový dvě top, to klidně za rok dvakrát, to je bomba! (úsměv).

Roman	Především do německy mluvících zemí. Tzn. hlavně Alpy, my děláme Alpy v létě, takže ať už to jsou dolomity, švýcarský Alpy, rakouský Alpy, Slovinsko. Třeba jsem si objížděl Florencii, Benátky, to jsem si procestoval sám pro sebe, protože mě to zajímalo. Mám docela rád historii, takže to můžu. Miluju Kalábrii. Teď poletím do Holandska do Amsterdamu.
Vítek	S karavanem po Čechách, v Chorvatsku a Maďarsku. Sám pracovně v Americe
Zdenka	Norsko, Amerika, Pak jsem taky byla v rámci Erasmu v Amsterdamu v Holandsku. A pak jsem na 4 měsíce byla taky v Americe, nejdřív jsem byla na Floridě v Orlandu a pak už jsem si vybrala San Francisco. Dva roky jsem žila ve Španělsku. Dál Čína, Bulharsko s batohem, Mexiko, Kambodža, Thajsko. Mně jsou sympatický ty thajský masáže, takže jsem se tam na 14 dní zapsala do nějakýho kurzu, kterej jsem si našla.

Zdroj: Pavla Jentschková

Příloha č. 3

Přehled průběhů výprav respondentů

Respondenti	Průběh výprav
David	<p>Bud' to někdo cestuje tak, jak my, že za ten krátký čas co máme se snažíme toho procestovat co nejvíc. Takže to jsou noční přejezdy, únavy, nejíme atd., ale vidíme toho hodně. Ale někdo třeba právě jezdí a v té nějaké vesnici je třeba tři neděle a samozřejmě k poznání toho etnika je to úplně to maximum! Takže my to takhle zkracujem. Teď jsme tam třeba i zůstávali (u domorodých kmenů v Etiopii) protože jsme zrovna chtěli jenom to.</p>
Dodo	<p>Chaotické balenie pol hodinu pred odjazdom (smích).. Za pol hodinu sa sbalím, častokrát nevyspatý idem, mám nervozitu, vždycky pred cestou, stále, to je adrenalin, člověk sa teší, nemôže sa dočkať kedy už pôjde. Ja už snívam o tom. A pak je to rôzne či to sú väčšie výpravy lebo ideme na hory. Také výlety s kamošmi. To jsou väčšinou hory a potom sa zastavíme v nejakom meste. A ďalšia kategória je treba s frajerkou, že.</p>
Gabriela	<p>Ta výprava probíhá tak, že tady se vlastně všechno připraví a naplánuje. Vše tedy začíná už tady, na české půdě. Je potřeba si ujasnit co je potřeba domlouvat, co je prioritou, co je potřeba postavit atd., protože toho je skutečně hodně, tak aby to tam odsejpal. No potom se navštěvuje několik těch škol, i třeba když to není škola, kterou jsme stavěli my, ale jsou tam podporované děti. My jsme měli ještě takovou možnost navštívit domky pro chudé, ve slumech, ta rodina nás vždycky přijala a trochu nám popovídali o sobě a tak nějak jak bydlí, jak to u nich doma funguje</p>
Inka	<p>Tak, většinou je to tak, že já to už spojuju s prací, takže přesně vím, kdy kam jedu. Většinou mám i na místě nějakého kolegu a třeba se domluví, že tam budu o týden dřív. Takže takhle jsem třeba jela loni do Indie, měla jsem předem zarezervované vlaky a zbytek jsem tak nějak ponechávala náhodě, takže jsem potom přijela do míst, kde mám více méně své známí.. podle toho, kde zrovna co probíhalo zajímavýho nebo kde třeba končila svatba nebo s kým jsem se chtěla vidět, tak podle toho jsem se vlastně přesouvala a pak jsem se přesouvala do Himalájí, tam vlastně až na nějaký první den, tak jsem vlastně nocovala. Cestou zpátky jsem si to prodloužila o pár dnů a stavovala jsem se u nás, ve škole, kde jsem kdysi pracovala a tam jsem taky strávila pár dnů. Ale to bylo spíš podle toho, s kým jsem se potkala, co mě tak zavadilo o kabát atd. co jsem neplánovala.</p>

Lubor	<p>Zájezdy jsou s autobusem plných lidí. Soukromě vyrážím na "panenské jízdy", ale to už je něco jiného, člověk si to najde daleko snadněji a komplexněji v počítači, k dispozici jsou perfektně zpracované průvodce. Tohle jsem si připravil plán vždy sám a pro poslední cestu jsem měl po internetu zajištěné noclehy, samozřejmě jako vždy v levné kategorii turistických ubytoven.</p>
Robin	<p>Takže přiletím a snažím se podívat po těch supermarketech, abych si nakoupil zdravý věci, prohlídnu si to okolí a takovýhle věci a hlavně jsem tam pro ty peníze a pro tu pracovní náplň. Každý den je tak, že já ráno dostanu mail nebo mi zavolaj kolik mám castingů nebo co mám za práci a podle toho já si to zařídím, v kolik mám vstávat a taky rozvržení míst na mapě, zaleží v jakým městě jsem, někde mám řidiče (v Tokiu), jinde jezdím metrem, nebo někdy proplácej taxík. Vracím se kolem sedmý, osmý večer, dám si nějakou večeři, jdu spát a druhý den je většinou volnější, podle toho kolik mám předchozí den castingů. Takže trošku regenerace, fitko, procházka a je to furt takovej kolotoč čekání na něco.</p>
Roman	<p>Když jezdíme na zájezd, tak je to klasicej zájezd, tzn. autobusovej zájezd a já dělám program. Takže chodíme po kopcích, když to takhle hodně zjednoduším. Já ty poznávačky moc nedělám. Občas děláme, že třeba, půl zájezdu je v horách, půl u moře, tahle kombinace je teď třeba největší trend v cestovním ruchu. Ale jinak jako co dělám já, tak je to vyloženě Alpy a turistika v horách, to je vysokohorská turistika. No a výprava je o tom, že já když jedu na „inspekční“ cestu a zajišťuju kontakty, tak, že si vezmu auto a jedu třeba na 10dní po Evropě, sháním hotely. Například teď jsem ve stadiu, kdy začínáme připravovat katalog 2014. Takže vezmu auto a jedu třeba na 7-8-10 dní, podle toho jak se mi to líbí nebo jak vydržím dlouho bejt pryč.</p>
Vítek	<p>V klidu a pohodě a den je rozložený podobně jako když jsme doma. Podřízené z větší části potřebám dětí (pleny, jídlo, koupání). Žena zajišťuje děti, já pracuji u počítače. Občas zajedeme do města na nákup nebo na objevnou procházku. Když je kemp u vody, tak několikrát za den skočíme do vody.</p>

Zdenka	<p>Různě. Když člověk přiletí s kufříkem do cizího města a tam nemáš naprosto nic. Musíš si najít bydlení, práci, nějakým způsobem chceš poznat to město. Třeba jsem dva a půl měsíce pracovala a pak měsíc cestovala. Ale tam to bylo daný, že si na to člověk nejdřív musí vydělat ... Mně je tady ta zima dlouhá, já jsem takovej teplomil, takže tíhnu k těm tropům, který mě prostě dělaj dobře (úsměv). A v zimě mám tady takovou tu depku z toho jak to je tady šedivý. Takže jednat jsem na to měla čas, ideální byl leden a já jsem si vlastně udělala kurz sportovní a rekondiční masáže tady v Česku a na 14 dní jsem se v Thajsku zapsala do nějakýho kurzu, kterej jsem si našla. potom jsme si dalších 14 dní ještě pocestovali po okolí. Tak nějak jsme to prostě projeli skrz. Takže cíl je prostě slunce v lednu, to co potřebuju. Změnit prostředí</p>
--------	--

Zdroj: Pavla Jentschková

Příloha č. 4

Scénář rozhovoru

CESTOVÁNÍ

Kde se momentálně nacházíte? Jste doma nebo na cestách?

Kdy jste začal/a s cestováním?

Jak často cestujete? (Máte např. určené nějaké intervaly, po kterých se vydáváte na cesty?)

Kam cestujete? Máte vytyčený cíl cesty nebo trasu a cíl necháváte náhodě tzv. „kam Vás nohy donesou“?

Jaká místa jste navštívil/a? Vracíte se na některé z nich?

Cestujete sám/a nebo s někým?

Jak probíhají Vaše výpravy?

Co považujete za nejsilnější zážitek (či zážitky) z Vašeho cestování?

Po jak dlouhé době se většinou vracíte z cest?

DŮVODY, OČEKÁVÁNÍ, HODNOCENÍ ZKUŠENOSTÍ

Co Vás k tomu tehdy vedlo, že jste začal cestovat?

Změnil se od té doby Váš důvod k cestování nebo je stále stejný jak na počátku?

Vypravujete se na cesty vždy s nějakým očekáváním?

„Utíkáte“ před něčím (např. před zodpovědností, starostmi, stereotypem,..)?

Jak hodnotíte své nabyté zkušenosti z cest? (kladně/záporně?)

RODINA, SOCIÁLNÍ VAZBY, ZÁZEMÍ

Co pro Vás znamená rodina?

Přemýšlíte o založení své vlastní?

Je Váš/e partner/ka tzv. na „stejně vlně“? (Doprovází Vás na cestách?)

Jak Vaše cestování dopadá na vztahy s Vašimi blízkými, přáteli? Zpřetrhala se nějak síť těchto kontaktů? Popř. dá se obnovit či se do ni lehce vrátit?

Podporuje Vás rodina ve Vašem cestování?

Dáváte během cest zprávy domů o tom, kde se právě nacházíte, zda jste v pořádku apod.?

Při svém odjezdu, zmíníte Váš pravděpodobný návrat domů? Nebo tj „až přijdu, tak budu doma“?

DOMOV

Vzpomenete si během cest na svůj domov?

Co se vám vybaví, když se řekne domov?

Při Vaší „rozptýlenosti po světě“ vnímáte domov již při překročení hranic do ČR nebo až otevřete dveře svého bytu?

Kolik máte vlastně domovů?

Vracíte se rád/a domů?

Kdy se Vám nejvíce stýskalo po domově?

Kde se cítíte lépe? Na cestách nebo doma?

Jak vnímáte svět? Je pro Vás ještě dostatečně velký, nebo už pociťujete nějakou stísněnost?

Máte spoustu zážitků, zkušeností.. jak vidíte západní společnost, co si o ní myslíte, jak se Vám jeví?

ŽIVOTNÍ STYL A HODNOTY

Jak byste specifikoval/a svůj životní styl?

Napadlo Vás někdy, že byste mohl/a být tzv. nomádem?

Máte pocit, že žijete jiným životním stylem než ostatní?

Byl/a byste rád/a, kdyby i Vaši potomci žili obdobným způsobem?

Jak vypadá Váš žebříček hodnot? Co je pro Vás např. na prvním místě?

Máte nějakou životní strategii, dle níž byste se řídil?

Jak se vidíte ve stáří?

REFLEXE DOBY

Jaký je Váš pohled na masový turismus v současné době?

Co si o zprostředkovaných zájezdech cestovními kancelářemi myslíte?

Využil/a jste někdy služeb, nabídek, zájezdů od CK?

Jak vnímáte současnou dobu? Převažují u Vás spíše pozitivní či negativní pocity z dění kolem Vás (a to jak v ČR, tak ve světě)?

Máte nějaké životní krédo, kterým se byste se řídil/a?

Máte nějaký svůj vzor?

Čeho byste chtěl/a ještě ve svém životě nejvíce dosáhnout?

Příloha č. 5

Přepis rozhovoru s respondentkou Inkou, uskutečněný 28. 3. 2013 přes Skype

Nejdříve mě bude zajímat, kdy jste začala s cestováním? No, tak já jsem tak nějak cestovala s rodičema od malička, kam to šlo. A potom samostatně, řekněme, od třeba 15-16 let, spíš teda jako po českých krajích. A do zahraničí řekněme od nějakých 18-19 let, nějaká ta Ukrajina, Rumunsko,...

Tam jste se vydávala za poznáním, nebo co Vás tam vedlo? Mě lákala jednak příroda a jednak lidi, kteří mi přišli, že jsou jaksi víc sami sebou, než jsme my tady.

A to jste cestovala sama nebo s někým? Vždycky s někým, v malých skupinkách, řekněme od dvou do šesti lidí.

Jak často cestujete? No, vlastně když jsem studovala tak celé léto jsme takhle někam jezdili a to nemusel být jen východ, to mohl být klidně i západ, ať už Německo nebo pak někam dál, takže to mohlo být více krát do roka, řekněme, no to fakt záleželo.. třeba dvakrát až třikrát do roka.

A to záleželo třeba i na financích nebo na nějakých prázdninách? No spíše na těch prázdninách no. Tyhle ty výpravy nejsou nějak extra finančně náročné. My jsme si brali stany, vařili jsme si polívky, nebo prostě něco jednoduchýho, takže ty náklady jsou vlastně stejny, jako v Český republice. Jediný co bylo, tak to byly vlaky. Ale to jsme často řešili tak, že jsme využívali vnitrostátní linky a přes hranice jsme chodili pěšky, takže ty náklady byly opravdu nízké.

Na tyhle výpravy se vydáváte s tím, že máte vytyčený cíl cesty nebo trasu a cíl necháváte náhodě tzv. „kam Vás nohy donesou“? Je to oboje. Já strašně ráda plánuju, takže mám nějakou představu, ale více méně je to potom podle pocitů. Třeba když jsme byli v Jordánsku, tak jsme tam potkali lidi, kteří nám doporučili nějaké místo, kam vyrazit, takže jsme tam vyrazili, nakonec jsme tam byli třeba tři, čtyři dny a pak jsme se vrátili zpátky na danou trasu, ale s tím, že jsme třeba stopovali. Takže to, kam přesně dojedete, to vlastně nikdy nevíte, takže i to je součástí, takže je to o to zajímavější.

Jaká místa jste takhle navštívila? Takhle nezávislým cestováním, tak když to vezmu... Ukrajinu, Rumunsko, potom ze západu Mexiko, to byla rodinná záležitost, potom z východu Indie, Srí Lanka, Malajsie, Senegal a ten zbytek jsem většinou spojovala s prací. To znamená, když jsem tam jela za prací, tak jsem si to tam prodloužila o nějakou dobu. Evropu ani moc nepočítám. To tak člověk, když někam vyrazí na pár dnů, tak to se ani nedá, asi.

Takže na takové ty nezávislé cesty, teda vyrážíte jenom s batůžkem? No.

Kolik kilo má takový batůžek? To hrozně záleží (smích). Když jsme vyrazili loni na hory, vyloženě že jsme po suezských horách v zimě, tak to byl asi nejtěžší batoh, kterej měl asi 23 kilo. Takže v zimě musí být všechno těžší, i oblečení atd. jinak si myslím, že je to do 12 kilo. Nebo do deseti kilo. Ono, když jsem třeba byla delší dobu v Indii tak, ono se opravdu vyplatí spíš koupit něco na místě než to sebou tahat.

Máte určenou dobu toho pobytu? Kdy se vracíte? Ta doba návratu je vždycky předem daná no, vzhledem k dalším povinnostem.

Jak probíhají Vaše výpravy? No, ono se to hodně změnilo, za těch já nevím, 15 let nebo 17 let, jo. Takže teď to probíhá, řekla bych už trochu jinak. Takže záleží o jakým období se bavíme.

Tak, když se budeme bavit o současnosti? Tak, většinou je to tak, že já to už spojuju s prací, takže přesně vím, kdy kam jedu. Většinou mám i na místě nějakého kolegu a třeba se domluvíme, že tam budu o týden dřív. Takže takhle jsem třeba jela loni do Indie, měla jsem předem zarezervované vlaky a zbytek jsem tak nějak ponechávala náhodě, takže jsem potom přijela do míst, kde mám více méně své známé, který mě zařídili ubytování a podle toho jak to plynulo, já mám ten batoh fakt malej, já jsem takovej šnek, takže ho

mám na těch zádech a můžu více méně přespat kdykoliv. Takže jsem podle toho, kde zrovna co probíhalo zajímavýho nebo kde třeba končila svatba nebo s kým jsem se chtěla vidět, tak podle toho jsem se vlastně přesouvala a pak jsem se přesouvala do Himaláji, tam vlastně až na nějaký první den, tak jsem vlastně nocovala. Cestou zpátky jsem si to prodloužila o pár dnů a stavovala jsem se u nás, ve škole, kde jsem kdysi pracovala a tam jsem taky strávila pár dnů. Ale to bylo spíš podle toho, s kým jsem se potkala, co mě tak zavádilo o kabát atd. což jsem neplánovala. Ale letenku nebo klíčové jízdenky se snažím vždycky mít a zbytek ať ubytování nebo jídlo, tak to používám třeba couchsurfing, někdy i na pracovní věci, takže spíš skrze to se snažím domluvit, nebo to nechávám úplně náhodě.

Kdybyste měla porovnat důvod, který Vás tehdy vedl k cestování a ten nynější, změnil se nějak? Asi částečně ano. Ale to hlavní tam zůstalo. A to, mě stejně vždycky nejvíc zajímaly ty místní lidi, to jakým způsobem žijou, jakým způsobem přemýšlí, co je třeba pro ně důležité atd. protože si myslím, že se dá od nich strašně moc učit. Takže to mi více méně zůstalo. Z toho co, teď poznávám víc, já se v posledních pěti letech pohybuju v zahraniční rozvojové spolupráci, tzn. že se na to dívám už trochu odborněji. Třeba jaký jsou místní problémy, který ty lidi řeší apod. A co se týče přírody, no asi už míň chodím do přírody a víc jsem v civilizaci, když to tak řeknu. Ale to je možná spíš dáno tím, že nemám nikoho, se kterým bych do té přírody šla a chodit někde po horách sama si myslím, že není úplně dobrý nápad.

Máte něco, co považujete za takový ten nejsilnější zážitek či zážitky z Vašich cest? No, tak jeden zážitek, zajímavý. Když jsme byli v Rumunsku, byli jsme čtyři kluci, jedna holka, tak jsme byli v Sebeši nebo v Šureanu, v takovém hodně odlehlém pohoří. A obcházeli jsme jedno stádo ovcí a chytli nás psi, takže nás obklíčili a my jsme tam skovicema mlátili a bača se na to pobaveně díval a pak vlastně jsme to celé stádo obešli a rozdělili jsme se, že část šla pro vodu a část jsme tam zůstali a to byl pak velmi silný zážitek, protože na nás dva pak přiběhlo asi šest psů, který vypadali spíš jak vlci a slušně na nás doráželi, takže jsem slyšela, jestli znáte hudbu z Nejasný zprávy o Konci světa, tak přesně to, jsem slyšela v uších. A říkala jsem si, co asi bude (smích). A jinak třeba na Ukrajině ta pohostinnost je úplně neuvěřitelná. Takže by jsme sešli třeba z hor o trochu dřív a lidi si nás hned všimli, co děláme ve vesnici. Zjistili, že jsme z Český republiky, že valná většina do Český republiky jezdí a začali nás hostit, začali jsme slavit něčí narozeniny a pak se tam přetahovali, u koho budem spát, tak nakonec jsme prostě spali u jedné rodiny, měli jsme tam úžasný duchny, udělali nám ještě večeři, vysušili nám boty, a když jsme říkali „co vám za to dáme, tak vás aspoň pozveme do Český republiky nebo něco takovýho“, a oni říkali „my to ale neděláme, abyste nám něco dávali. My to děláme prostě proto, že si myslíme, že takhle je to správný, my jsme prostě takhle vychovaný nebo takhle žijeme a my za to prostě vůbec nic nečekáme“. No a to byl asi ten moment, kdy jsem si říkala „kurňa, jak my tady přemejšlíme, že prostě všechno je tak nějak „něco za něco“ a oni to tak vůbec nemaj. Tak to třeba taky byl silnej zážitek.

Máte nějaký místo, kam se vracíte? Jojo (smích) je to Nareshwadi, taková moje srdeční záležitost. To je škola, kde jsem pracovala. Původně jsem tam jela na dva měsíce jako dobrovolník a nakonec jsem tak zůstala dva roky a díky tomu se teďka věnuju zahraniční rozvojové spolupráci. No a tam se vracím, vždy se snažím mít aspoň jednu práci v Indii, tak abych se tam mohla zastavit a podívat se jak se ta škola dál rozvíjí, protože pokaždé, když tam přijedu, tak tam je něco novýho. Takže to je někde, 180 km od Bombaje, řekněme.

Když se vypravujete na cesty, máte nějaká očekávání? No, nějaký určitě. Třeba jak to bude nebo nebude fungovat. Ale zase na druhou stranu, když jsem jela poprvý do Indie, tak jsem zjistila, že prostě není dobrý mít všechno zjištěno a mít prostě jasná očekávání, protože pak je člověk akorát tak zklamanej. I když to třeba funguje, tak, jak to funguje, tak už to není ono. Prostě je dobrý to trošku poznávat. Takže už si zas tolik nezjišťuju a poznávám spíš až na místě. Spíš se těším, že bude zas něco nového, no. Nějaký nový zážitek, nebo že potkám nový lidi apod. Takže spíš takový obecný očekávání než z konkrétní země třeba.

Jak hodnotíte své nabyté zkušenosti z cest? (kladně/záporně?) Určitě kladně, mně se nikdy nic extra špatnýho nestalo. Nebo jako vůbec nevím, že by se mi stalo něco jako nepřijemnýho. No, až na to, že mě pár chlapů ohrabávalo (smích) na Srí Lance nebo v Indii, ale tak to je normální, to se prostě stává, tak člověk na to musí být taky připravený. V Indii na to existuje speciální slovíčko k obtěžování a naštěstí v Indii není obtěžování přípustný, takže stačí zařvat a oni ostatní lidi zakročí.

Někdo prostřednictvím cestování „utíká“ před zodpovědností, starostmi, stereotypem apod. Pociťujete na sobě taky něco takového? Hehe (smích) Už Vám někdy někdo řekl, že jo? (smích) Ne, mně se líbí i tady, mně se líbí všude. Nemám pocit, že bych před něčím utíkala. Spíš je to pro mě, nevím, jak bych to řekla, prostě mi cestování jednak rozšiřuje obzory, a jednak mě nějakým způsobem formuje a beru to jako normální součást života, že se člověk pohybuje i za hranice a je to zážitek i v tom, že všichni lidé jsou si strašně podobní a že k tomu cestování stačí tak málo. Že je to prostě jeden malej batoh a trocha peněz. A to stačí. Spíš co jsem si uvědomila, bylo to v Indii, když jsem tam pracovala s místními lidma, tak jak oni dávaj hodně velkej důraz na rodinu a i když jsem původně přemýšlela, že bych se v Indii usadila, tak jsem tam poznala, že ta rodina je důležitá. Takže jsem se potom vrátila a teď vlastně jsem tady, v České republice a jsem k tý rodině blíž, vidíme se častěj a cestuju na kratší dobu. Takže je to nějaký takovýhle poučení, než že bych někam utíkala, no.

A podporuje Vás rodina v cestování? Tak ono jim ani nic jinýho nezbyvá (smích). Ne, třeba se za mnou byli podívat v Indii nebo tak. I moje rodiče hodně cestujou, i když jenom po Evropě, takže jsem divná jenom trochu. (smích)

A přemýšlíte o založení vlastní rodiny, když hodně cestujete.. dovedete si představit, že byste se musela trošku usadit? Jo, tak právě proto jsem se vrátila v roce 2009, že bych se chtěla tady usadit. Takže jde jenom o to, mít ty správné komponenty a může se usazovat se vším všudy.

Jak to třeba máte s partnerskými vztahy.. máte, nebo měla jsem partnera, který byl na stejné „cestovatelské vlně“? Ano, to jsem měla. To potom jaksi nevyšlo. Ale to jsme spolu cestovali hodně. Mně to takhle hodně vyhovuje, protože když člověk cestuje sám, tak to jaksi nemá jak sdílet a když se potom vrátí tak lidi kolem vás vnímají jenom velmi malou část těch zážitků, protože většina je nepřenositelná, no. Ale ono se mnou není úplně jednoduché, takže najít vhodného partnera není úplně jednoduché (smích) a to jako z různých důvodů. Teď, v rámci nějakýho posledního vztahu, tak tam zase ten partner chtěl cestovat, ale zároveň měl možnost cestovat jen jednou ročně. Takže já jsem podle toho upravovala svoji práci. Pro mě to není otázka nutnosti, že bych musela bejt půl roku z celýho roku být někde pryč v zahraničí. Ono se dá cestovat i tady v okolí, ono se dá jezdit i do Rychlebských hor a zažít zajímavý zážitky, i tam ty lidi jsou jinačí, než jsou v Praze. (smích)

Pociťujete, že by Vaše cestování dopadalo nějak na vztahy s Vašimi blízkými nebo přáteli.. že by se třeba zpřetrhala síť těchto kontaktů či vztahů? No u tý rodiny to bylo náročný, když jsem fakt žila v Indii. To znamená, že třeba dědeček s babičkou těžce nesli, že u nich nejsem a že je nenavštěvuju. Když jsem tady někde jenom třeba kousek v Praze, v Německu, v Holandsku nebo někde tak ta rodina to vnímá jinak. Je víc v pohodě, protože ví, že kdyby cokoliv, tak my se prostě můžeme potkat. Že je to prostě jenom otázka pár hodin cesty a můžeme se vidět. Zatímco u tý Indie, ty letenky tak levný nejsou a tam ta možnost nebyla. Tady vlastně ta psychická bariéra (smích) z toho plynoucí, tak ta je asi nejnáročnější, no. Jinak co se týče kamarádů, tak myslím, že to záleží spíš, že lidi, kteří jsou tak nějak v mém věku, spolužáci z vejšky nebo tak, tak mají svy rodiny, děti a jako jiný témata a časový možnosti, takže v tomhleto smyslu si myslím, že se od sebe oddalujeme, a ne nutně kvůli tomu, že jsem třeba na cestách.

Když jste na cestách, dáváte zprávy domů o tom, že jste dorazila v pořádku, kde se právě nacházíte apod.? Základní informace dávám. Ona ta moje rodina je taková hodně v pohodě, takže oni ví tak nějak přibližně a věří, že si to zařídím dobře. Takže ani nijak moc nezjišťují. Třeba když jsem byla na škole, tak si ani nepamatovali, z jakých předmětů dělám zkoušky nebo podobně, jo. Takže oni jsou takový hodně v pohodě, no. Ale dávám vědět, že jsem dorazila, to jo.

A řešíte třeba cestovní pojištění? Většinou jo, záleží. Jsem normálně očkováná, to si myslím, že je důležitý. Neberu antimalarika, protože si myslím, že to není zdravotně dobrý a pojištění, podle toho kde. Třeba v Indii už se ani nepojišťuju, protože oni tam maj všechno hrozně levný, a když jsem cokoliv řešila, tak to pro mě bylo jednodušší to tam na místě zaplatit a neřešit pojištění, protože s tím je spojený takový martýrium. Ale jinak, když jsem jela někam jinak, tak jsem se pojišťovala.

Vzpomenete si během cest na svůj domov? Určitě, no, já celkem i píšu, nebo hodím pár fotek na facebook nebo něco takového. Anebo v takovém, co se děje s rodinou, jestli se něco plánuje, nebo tak. Já si myslím, že s tou rodinou jsem celkem dost spojená a možná i víc než v minulosti, ale to až po tý zkušenosti v Indii.

A co se vám vybaví, když se řekne domov? Moje rodina. To znamená lidi, kteří jsou mi nejbliž, sestra, rodiče atd. takže konkrétní lidi, ne konkrétní barák nebo něco takového.

Při takové Vaší „rozptýlenosti po světě“ vnímáte domov již při překročení hranic do ČR nebo až otevřete dveře svého bytu? To je dobrá otázka! To je pro mě Evropa. Takže já když přijedu od Evropy, tak jsem více méně doma, no. Já neberu Evropu jako zahraničí, jako že jedu cestovat do zahraničí. Jako pro mě jet do Brna nebo do Paříže nebo do Madridu, tak pro mě více méně to samý, no. Akorát, že to možná trvá trochu dýl, ale všechno je psaný latinkou, když tak se zeptám lámaně nějakým jazykem, ale jako je to podobný způsob chování, podobný způsob jak se cvakaj jízdanky nebo tak.

Kdybyste měla určit, kolik máte vlastně domovů, kolik by to bylo? No, teďka, když o tom přemýšlím, tak můj druhý domov je v Indii. Takže takhle asi dva no. To znamená, že já když přiletím na letiště v Bombaji tak to je přesně druhý domov, protože se tam cejtím jako doma. Ono to možná funguje tak, že to jsou postupně všechny místa, kde jsem byla. Kde vím, co a jak a cítím se tam v pohodě a bezpečně vím, kam mám jít, co mám dělat a podobně, takže možná, že postupně to bude třeba i Addis Abeba v Etiopii nebo prostě nějaký další místa. Nebo je to možná celá planeta, já nevím, já se cítím dobře všude. (smích)

Dokázala byste říct, kde se cítíte lépe, jestli je to na cestách nebo doma? Ono to souvisí s tím, takhle jak se bavíme, tak jsem si to uvědomila víc. Ono je to spíše víc než o místě, tak o lidech. Já se cítím dobře tam, kde se cítím dobře s lidma. Takže i doma, když to vezmu, v bytě, kde jsem třeba teďka tak jsem tady schopná být jeden den, ale když jsem tu sama, tak mně to prostě vadí, když to tak řeknu. Já prostě potřebuju mít kolem sebe lidi a živo a potřebuju se bavit s lidma apod. Takže, kdekoliv, kde jsou fajn lidi, se cítím doma.

Jak vnímáte svět? Je pro Vás ještě dostatečně velký, nebo už pocítujete nějakou stísněnost? No vůbec ne, já myslím, že je tady ještě spousta věcí, který se dají objevovat a spousta věcí, který se daj třeba měnit a nad kterýma se dá zamýšlet. Takže si myslím, že tady je stále velké pole působnosti.

Máte spoustu zážitků, zkušeností.. jak vidíte západní společnost, co si o ní myslíte, jak se Vám jeví? No, já si myslím, že to hodně záleží spíš na konkrétních lidech nebo skupinách lidí. Myslím si, že je zbytečný to rozdělovat na Východ a Západ, Sever a Jih nebo něco takového, že jsou lidi, kteří si věří, jdou si za svým cílem. A jsou lidi, kteří si nevěří a snaží se ty svoje problémy házet na někoho jinýho ať už je to prostě islámský svět nebo něco jinýho. Jsou lidi, kteří třeba nemají takový příležitosti, jako mají ostatní, atd. takovýhle komunity jsou na západě. Já v tom vidím, spíš takovýhle paralely. Tak jako samozřejmě se dá říct, že tady ani nevíme, co všechno máme, ani si toho pořádně nevážíme, ať je to třeba bezplatný vzdělávání nebo nějaká sociální síť, která nás zachytí v případě, že jsme v nesnázích, třeba když ztratíme práci apod. Protože pro nás je to samozřejmý a nevnímáme to, tak si možná nedokážeme představit, jak fungujou země, lidi, který tuhle možnost nemaj. Ono i u nás v Evropě jsou prostě ať už migranti nebo jiný skupiny, který třeba tyhle možnosti nemaj a jsou pro nás stejně neviditelný jako vlastně skupiny, který jsou mimo Evropu, když to tak řeknu.

Jak byste specifikovala svůj životní styl? (zamyšlení se) No, řekněme, stále v pohybu!

Výstižný, a máte pocit, že žijete jiným životním stylem než ostatní? To asi jo, no.

V čem hlavně, to pocítujete? (zamyšlení se) No, možná nějaká taková velká asi, jak bych to řekla, dynamičnost, když to tak řeknu. Neustálej pohyb, zkouším pořád něco novýho apod. Cestuju do oblastí, kam by třeba moji přátelé úplně nevyrazili atd. Možná i větší bezstarostnost. Vyzkoušela jsem si různý věci, všechno funguje, takže mě třeba netrápí, že nemám vlastní rodinu nebo cokoli dalšího nebo peníze, nebo podobně.

A napadlo Vás někdy, že byste právě Vy mohla být tzv. nomádem? No (smích), asi jo, v tom smyslu, že pořád někde lítám. Jako kdyby mě tak někdo přímo nazval, tak to asi ne, ale něco ve smyslu cestovatelky nebo něco takovýho tak už jsem na sebe slyšela, no. Takže je to možné. Ale v tomhle tom smyslu je mi to nomádství nebo takový to tuláctví bližší, než turistika. prostě já zas nemám potřebu, když jsem na jednom místě, tak shlídnout všechny památky, anebo si udělat seznam zemí, kde jsem byla a ten neustále rozšiřovat.. to ne, to mi je neskutečně vzdálený. Ale o tom, to nomádství asi není no.

A byla byste ráda, kdyby jednou Vaše děti žily obdobně? Klidně, já budu ráda, když budou šťastné! (smích). Když cokoliv co budou považovat za smyslu plný, tak je budu podporovat, ať to bude hodně cestování nebo se budou víc cítit tady doma.

Jak vypadá Váš žebříček hodnot? Co je pro Vás např. na prvním místě? Rodina no. Rodina je úplně vlastně to první a potom zřejmě něco smysluplného, o co se člověk snaží, a to může být úplně cokoliv. Někaký smysluplný cíl, který člověk má a který se snaží naplňovat, tak to je pro mě hodně důležitý.

A máte k tomu nějakou životní strategii, dle níž byste se řídila? (zamyšlení se) No.. Pokud člověk cítí, že je něco to pravé, má smysl to zkoušet a nemá se nechat nějakým neúspěchem odradit a zkoušet to různými způsoby a ono to vyjde.

Jak se vidíte ve stáří, máte nějakou představu či vidinu? No, to jsem hodně zvědavá. (smích) Ale jak vidím moje rodiče, oni se moc nezměnili, oni jsou řekněme pořád aktivní, rádi cestují. Tak já doufám, že mi to taky vydrží co nejdýl.

Mluvili jsme o životní strategii, nějaké životní krédo máte? To je asi to, co jsem říkala, možná to bylo spíš krédo, než strategie, ale podle mě má prostě smysl, když člověk dělá to, co ho baví, to co mu jde. A je to potřeba aby se nenechal odradit, když to třeba hnedka nějak nefunguje. Protože to místo máme každý specifický.

A nějaký vzor máte? Záleží jak v čem, možná. Vzor pro můj život jako takovej to nemám. Co se týče třeba vedení lidí, tak mě napadají tři lidi, jsou to spíš takový pracovní věci, tak mě napadají lidi, od kterých se dá hodně učit. Jinak v osobním životě to může být taky třeba moje rodina, moje sestra. Záleží, ale vždycky bych si vybrala jenom kousek z toho (smích)

Jak vnímáte současnou dobu? Sledujete dění jak v ČR, tak ve světě? Jo, tak já sleduju různé tendence nebo různé proudy, ať už politický, ekonomický, sociální, environmentální atd. ale, když to vezmu na úrovni jednoho člověka, co na nás působí, tak je čím dál tím víc různých možností, podnětů atd. což hrozně klade nároky na každého člověka, aby si ujasnil, co chce a aby dokázal správně vyhodnotit priority a nebyl tažen všema směry. Aby byl svůj. To si myslím, že je největší vliv, kterej tady na nás působí.

Jaký je Váš pohled na masový turismus v současné době? Podle mě to je podnikání jako každý jiný. (smích) Je to byznys. Ale dá se udělat taky udržitelným rozvojem, to záleží i jak my vychováváme lidi, kteří cestují. Jak oni vnímají co je důležité, co by měli a neměli dělat ať už je to rvaní korálů z vody nebo je to třeba využívání místních služeb, ať už různých portýrů atd. protože pro ně je to způsob obživy. Takže nemá smysl si to třeba odtáhnout všechno sám, nebo prostě až nad míru smlouvat, když to je prostě nesmyslný. Nebo je to využívání místních zdrojů třeba i okušení toho místního jídla apod. takže tam je to spíš o způsobu, jak se lidé chovají a tam je určitě prostor i pro cestovky i pro další neziskové organizace, který v tomhle smyslu nějak zapůsobily. Ale jinak si myslím, že je to hrozně dobře, že lidi cestují, protože to, co vnímají normálně, nemusí být normální jinde a to se dá potom krásně přenést zase zpátky do života tady, u nás.

A vy sama využíváte služeb cestovek? Zařizuju si všechno sama, využívám jenom služeb leteckých společností.

Ale že byste jela na nějaký zájezd s cestovkou, to asi nehrozí, že? Ne (smích).

Poslední, co mě ještě zajímá je, čeho byste chtěla ještě ve svém životě nejvíce dosáhnout? Já se teď snažím pomáhat neziskovkám, aby dělaly víc smysluplný věci, nebo aby měly větší dopad v tom, co dělají, ať to je cokoliv. Takže v tomhle směru, pokud by se mi to podařilo nějak víc systematicky, tak to by asi bylo ono. Tzn. posílit řekněme nějaký snahy ať v sociálním sektoru tak třeba i v environmentálním. Ale zejména v sociálním vzdělávacím sektoru. Poslední roky zjišťuju co a jak, tak uvidíme, jak to potom bude vypadat, jak to změní, jestli se mi to podařilo nebo nepodařilo.